

การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มิถุนายน 2555

การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มิถุนายน 2555

เสาวภา ศรีสว่าง (2555).การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน.ปริญญาโท ปร.ม.(นโยบายสาธารณะ).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก, อาจารย์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล

การศึกษานี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ
ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากร ที่ดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่
ปีงบประมาณ 2551- 2554 รวม 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงการ
เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ที่ผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้
ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (ค่าร้อยละ, หาค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน)
และสถิติอ้างอิง (T-test, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว) ผลการศึกษาพบว่า

1. การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
อยู่ในระดับดีมาก

2. คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิต่างการศึกษา รายได้ต่อเดือน
และประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการประเมินด้านบริบท
ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ไม่แตกต่างกัน

3. แต่ละโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ
และด้านผลผลิต ไม่แตกต่างกัน

THE EVALUATION OF FREE EDUCATION WITH HIGH QUALITY: A CASE STUDY OF
SCHOOLS UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION
IN TALINGCHAN DISTRICT

Presented In Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
at Srinakharinwirot University

June 2012

Saovapa Srisawang. (2012). *The evaluation of Free Education with High Quality Project:*

A Case Study of Schools under Bangkok Metropolitan Administration in Talingchan District. Master thesis, M.P.A. (Public Policy). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisory Committee: Assoc Prof. Dr.Worapit Meemak, Dr.Prapee Apichatsakol.

This research aimed to evaluate the project of free education with high quality undertaken by schools under Bangkok Metropolitan Administration in Talingchan district. 274 school directors, teachers and supporting staff, selected by stratified random sampling method, were sample to be studied. Research instrument was reliability-tested questionnaire. Data collected were analyzed through T-test and One Way ANOVA. The results were as follows:

1. Context, Input, Process and Product were evaluated in very good level.
2. Difference in sex, age, position, education, monthly income and work experience didn't cause the difference in dimensions of Context, Input, Process and Product.
3. Each school in Talingchan District has no different opinion in dimensions of Context, Input, Process and Product.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน
ของ
เสาวภา ศรีสว่าง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อั้ง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุรพล จรรยากุล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ดร.ประพีร์ อภิชาติสกุล ดร.สุรพล จรรยากุล ดร.กัลยา แซ่อึ้ง กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ คำแนะนำ และข้อเสนอต่างๆ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และความถูกต้องตามแนวคิด ทฤษฎีมากที่สุด ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างมาก ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก อาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์เป็นอย่างสูง ที่ให้ความกรุณา และความเมตตากับข้าพเจ้าในการจัดทำปริญญานิพนธ์ เล่มนี้มาโดยตลอดทุกประการและทุกขั้นตอนอย่างหาที่เปรียบมิได้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุรพล จรรยากุล อาจารย์ ดร.กัลยา แซ่อึ้ง อาจารย์จักราทิพย์ ธนาคม ที่ได้ให้กำลังใจและข้อคิดในการทำปริญญานิพนธ์ ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไข ข้อบกพร่องในการสอบปริญญานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชารัฐศาสตร์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับข้าพเจ้าในการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากร ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตตลิ่งชัน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณปู่คำ คุณย่ามุด ศรีสว่าง คุณตาสละ คุณยายซ้อย เอมอ่อน คุณพ่อพรชัย คุณแม่เนนพวรรณ ศรีสว่าง ผู้มีพระคุณมากที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า ให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่สุดในการศึกษาต่อของข้าพเจ้า

คุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้เป็นเครื่องสักการะพระคุณคุณปู่คำ ครู อาจารย์ และบรรพคณาจารย์ทุกท่านของผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้อบรมสั่งสอนและ ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย

เสาวภา ศรีสว่าง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย.....	7
แนวคิดสวัสดิการการศึกษาและความเป็นมาการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ส่วนที่1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	49
ส่วนที่2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ทั้ง 4 ด้าน.....	51
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
อภิปรายผลการวิจัย.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	72
บรรณานุกรม.....	74
ภาคผนวก.....	78
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	87

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตตลิ่งชัน.....	44
2 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตตลิ่งชัน.....	44
3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	49
5 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านบริบท	52
6 แสดงคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้า.....	54
7 แสดงคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านกระบวนการ.....	55
8 แสดงคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านผลลัพธ์.....	57
9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้านจำแนกตามเพศ.....	58
10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้านจำแนกตามอายุ.....	59
11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้านจำแนกตามตำแหน่ง.....	60
12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา.....	61
13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้านจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	62
14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้านจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	63

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 การประเมินผลหลักสูตร Phi Delta Kappa.....	12
3 สรุปผลการประเมินCIPP ทั้งระบบ.....	19
4 รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม.....	21
5 แผนภูมิความเป็นมาของการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร.....	29
6 แผนภูมิระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	30

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การลงทุนทางการศึกษาจะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุนทางการศึกษาเป็นระบบที่ซับซ้อนใช้ทุนจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ ภาครัฐเองเป็นองค์กรหลักที่มารับภาระในการลงทุนทางการศึกษา มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถรับภารกิจทั้งหมดและตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ ภาระในการลงทุนทางการศึกษา จึงเป็นหน้าที่ร่วมกันจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นๆ ในด้านการรับภาระการจัดการศึกษาร่วมกันเพื่อให้การศึกษาทันตามกระแสเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษา กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ในหมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา

2. มาตรา 29 ระบุว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน หมวด 5 ส่วนที่ 2 ว่าด้วยการบริหารและจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. มาตรา 41 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับ

นโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมวดที่ 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

4. มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งในการพัฒนาชาติ ดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 มาตรา 49 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 10 วรรค 1 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน” ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2547-2553 ที่ได้กำหนดพันธกิจการสร้างเสริมโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน โดยมีเป้าประสงค์ให้ประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง เท่าเทียม และต่อเนื่อง

สำหรับกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานบริหารส่วนท้องถิ่น มีภารกิจตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 89 (21) ซึ่งกำหนดไว้ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ในงานด้านการศึกษา โดยมีหน่วยงานสำคัญระดับสำนักของกรุงเทพมหานคร คือ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครนั้น มีทั้งการจัดการศึกษาในระบบและการจัดการศึกษานอกระบบ การศึกษาในระบบกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 435 โรงเรียน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.2552) ตั้งกระจายอยู่ในทุกพื้นที่เขตปกครองของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การศึกษาแก่เยาวชนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งกรุงเทพมหานครได้รับงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นค่าเล่าเรียนรายหัวนักเรียนจำนวนหนึ่ง และจัดสรรงบประมาณของกรุงเทพมหานครสมทบอีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครได้รับงบประมาณที่เพียงพอต่อการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งงบประมาณที่ได้รับดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจะต้องนำไปบริหารจัดการทุกด้าน ทั้งด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ อาคาร สถานที่ ค่าสาธารณูปโภค และการจัดการเรียนการสอน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.2552)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กรุงเทพมหานครโดยสำนักงานการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 จำนวน 435 โรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548-2551 สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คนละ 1,500 บาท สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายให้นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามรายการดังนี้ 1) ค่าชุดลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ชุดนอนอนุบาล/ชุดพลศึกษา 2) ค่าจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ 3) ค่าประกันอุบัติเหตุ 4) ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ 5) ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน 6) ค่าหนังสือเสริมการเรียน 7) ค่าใช้จ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สภ.น.ช. 2554)

เนื่องจากโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 จนกระทั่งถึงปีงบประมาณ 2554 เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณของกรุงเทพมหานคร จัดสรรให้กับสำนักงานเขตจำนวน 50 เขต ซึ่งมีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ เขตตลิ่งชันเป็นอีกหนึ่งเขตที่ได้รับงบประมาณจากกรุงเทพมหานครมาจัดสรรให้นักเรียน มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 16 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดมะกอก โรงเรียนชุมทางตลิ่งชัน โรงเรียนวัดปากน้ำฝั่งเหนือ โรงเรียนฉิมพลี โรงเรียนวัดตลิ่งชัน โรงเรียนวัดทอง โรงเรียนวัดไถ่เตี้ย โรงเรียนวัดอินทราวาส โรงเรียนวัดเกาะ โรงเรียนวัดกระโสมทอง โรงเรียนวัดโพธิ์ โรงเรียนวัดพิบูล โรงเรียนวัดชัยพฤกษ์มาลา โรงเรียนวัดประสาธน์ โรงเรียนวัดรัชฎาธิฐาน และโรงเรียนวัดช่างเหล็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.2552) ได้รับจัดสรรงบประมาณจำนวน 13,183,100.- บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้กับนักเรียนในสังกัด คนละ 1,500 บาท ตามรายการดังนี้ 1) ค่าชุดลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ชุดนอนอนุบาล/ชุดพลศึกษา 2) ค่าจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ 3) ค่าประกันอุบัติเหตุ 4) ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ 5) ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน 6) ค่าหนังสือเสริมการเรียน 7) ค่าใช้จ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ฝ่ายการศึกษาเขตตลิ่งชัน.2551) โครงการดังกล่าวได้ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้วจึงสมควรที่จะประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจสำหรับการดำเนินงานตามโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model)

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา ผลการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา วางแผน ปรับปรุงและกำหนดโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาบนพื้นฐานของการประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในเขตตลิ่งชัน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ดังนี้

1. เพื่อประเมินด้านบริบท (Context)
 - 1.1 วัตถุประสงค์ของนโยบาย
 - 1.2 สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
 - 1.3 ความจำเป็นและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input)
 - 2.1 งบประมาณ
 - 2.2 บุคลากร
 - 2.3 สื่อ วัสดุ อุปกรณ์
3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการ (Process)
 - 3.1 การบริหาร วางแผนงาน
 - 3.2 การประชาสัมพันธ์
 - 3.3 การจัดกิจกรรม
 - 3.4 ระบบตรวจสอบและประเมินผล
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product/Output)
 - 4.1 ประสิทธิภาพการดำเนินงาน
 - 4.2 ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาการดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 ถึงปีงบประมาณ 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ โครงการที่ส่งเสริมแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2548-2551 ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยจัดสรรงบประมาณรายหัวให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คนละ 1,500 บาท

การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ หมายถึง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน โดยการศึกษาองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

การประเมินบริบท หมายถึง การประเมินสภาวะแวดล้อมของโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการในการวิจัย ประกอบด้วย การประเมินด้านวัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ ความจำเป็นและความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง

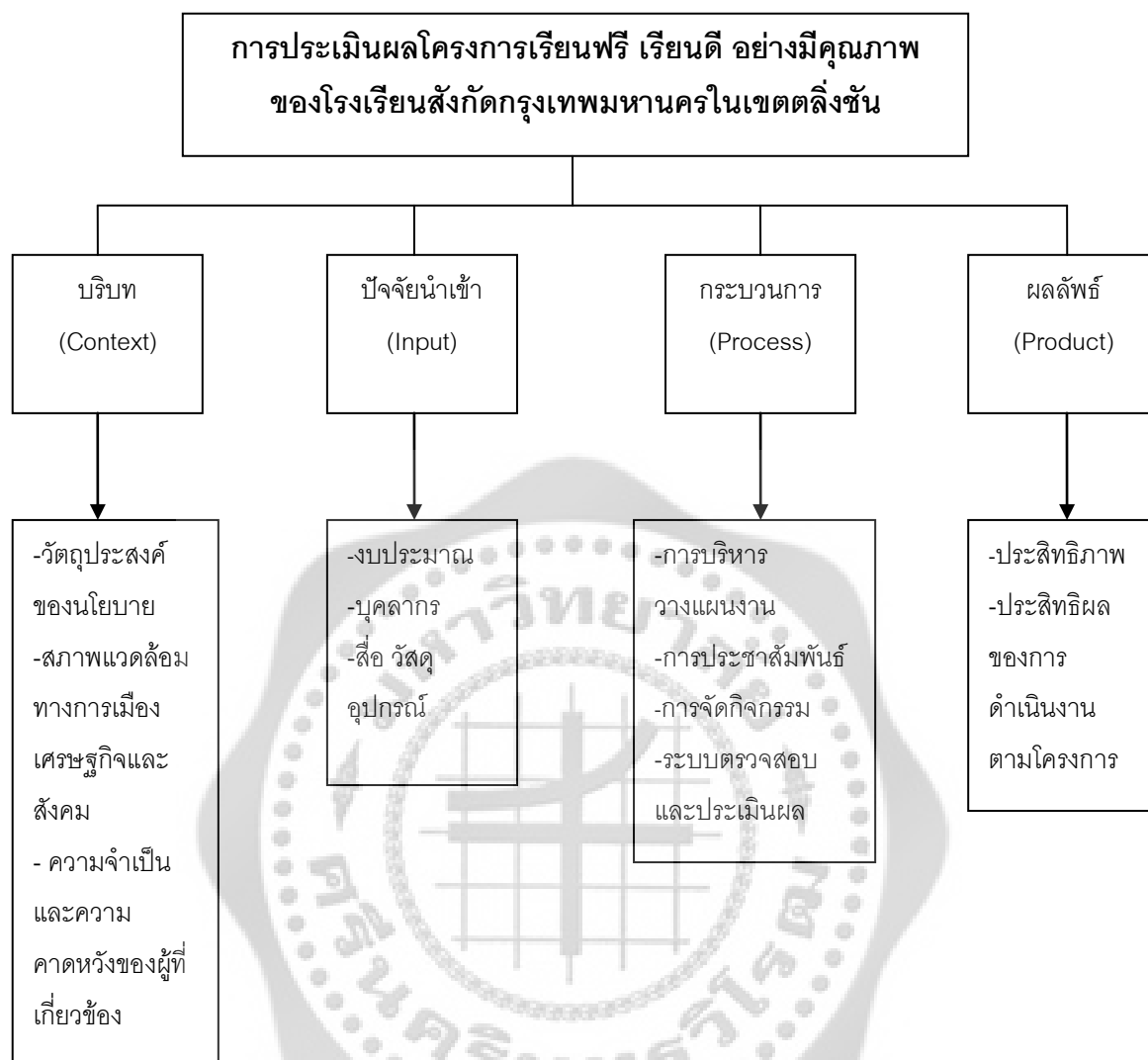
การประเมินปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการและกลวิธีเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดทรัพยากรต่างๆ ประกอบด้วย งบประมาณ บุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์

การประเมินกระบวนการ หมายถึง การประเมินในด้านการวางแผน การบริหารกระบวนการทำงาน การพัฒนาคุณภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อนำโครงการสู่การปฏิบัติ ความก้าวหน้ารวมถึงวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนของโครงการ

การประเมินผลผลิต หมายถึง การประเมินผลเพื่อตรวจสอบผลผลิต เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วหรือสิ้นสุดนโยบายที่ตั้งไว้ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงานตามโครงการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินผลตามแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก
2. คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นด้าน เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิทางการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน
3. แต่ละโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพไม่แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วรรณกรรม บทความและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย
2. แนวคิดและโมเดลการประเมินผลของสตาร์เฟลปป์ม (CIPP Model)
3. แนวคิดสวัสดิการการศึกษาและความเป็นมาการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร
4. แนวคิดโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบาย

การประเมินผลเป็นกระบวนการกำหนดรูปแบบในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประกอบในการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจเลือกที่เหมาะสม ในการบริหารจัดการ

1.1 รูปแบบการประเมิน

มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบในการประเมินไว้หลายแบบ แต่ละแบบมีแนวคิดทฤษฎีเหตุผล และวิธีการประเมินที่มีผู้สนับสนุนนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการประเมินตามความเชื่อของแต่ละบุคคลตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของปัญหาที่จะประเมิน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 5) ได้กล่าวว่ารูปแบบการประเมินโครงการนอกจากจะให้ภาพรวมของลักษณะการประเมินแล้ว ยังให้แนวทางในการตั้งข้อคำถามและความมุ่งหมาย ตลอดจนวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินในสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา รูปแบบการประเมินที่ใช้มักรวมเอารูปแบบการประเมินหลายรูปแบบเป็นแนวทางในการประเมิน (Guidelines) ที่พัฒนาขึ้นโดยกรมการการประเมินโครงการทางการศึกษาทั้งหลาย พบว่าสถาบันเหล่านั้นเน้นการประเมินโครงการในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังนี้

1.การประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Based Model) ผู้ปฏิพื้นฐานตามรูปแบบการประเมินนี้คือ ไทเลอร์ (Tyler) เป็นรูปแบบการประเมินที่เก่าแก่และใช้กันอย่างกว้างขวางที่สุดในการประเมินโครงการต่างๆการประเมินรูปแบบนี้เน้นความสำคัญของการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal Attainment หรือ Objective Based Model) ในการประเมินผลนั้น

สิ่งสำคัญคือ ผลผลิตจากโครงการ หากผลผลิตจากโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็ประเมินได้ว่าโครงการนั้นสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ แนวคิดนี้เห็นได้ว่าปัญหาส่วนใหญ่จะอยู่ที่ว่าการวัดผลสัมฤทธิ์นั้นเป็นเรื่องยากลำบาก เพราะบ่อยครั้งวัตถุประสงค์ของโครงการใด ๆ ก็ตามจะต้องนำวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นมาเขียนเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเสียก่อน ซึ่งจะง่ายต่อการสร้างเครื่องมือและการเปรียบเทียบผลจากการปฏิบัติ (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้

2.การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Model) อีสเนอร์ (Eisner) เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดการประเมินโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบการประเมินโดยทั่วไปการประเมินแบบนี้เน้นที่บทบาทของผู้ประเมินโดยไม่ยึดจุดมุ่งหมาย ไม่คำนึงถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งใดๆ และไม่ได้ประเมินโครงการโดยอาศัยการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการแต่เป็นการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญกับโครงการนั้นๆ เป็นผู้กำหนดแนวทางและเกณฑ์การประเมินดังนั้นการประเมินจึงเกิดขึ้นจากการสำรวจตรวจสอบโครงการของผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) กล่าวโดยสรุป การประเมินโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับเพราะผู้เชี่ยวชาญทำให้ผลการประเมินโครงการเป็นที่เชื่อถือได้

3.การประเมินเพื่อการตัดสินใจ (Decision –Making Model) มี 2 รูปแบบ
(ไชยยศ เรืองสุวรรณ.2533; อ้างอิงจากอมรรัตน์ มารูปหมอก.2554: 13)

3.1 Context-Input-Process-Product (CIPP) โดยสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งได้อธิบายความหมายของการประเมินแบบ CIPP หมายถึง กระบวนการจำแนก รวบรวมและเสนอข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของความมุ่งหมาย การออกแบบหรือการวางแผนการดำเนินงานและแผนงานของโครงการใดโครงการหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจรับผิดชอบและสร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ

3.2 UCLA Center for the Study of Evaluation (CSE) โดยอัลคิน (Alkin) ซึ่งได้อธิบายความหมายของการประเมินแบบ CSE หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้อง การเลือกข่าวสารที่เหมาะสม รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลอันเป็นประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจได้พิจารณาเลือกตามความเหมาะสม

ในการประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน ผู้วิจัยต้องการทราบผลการจัดทำโครงการตั้งแต่ก่อนเริ่มจัดทำโครงการว่าประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอย่างไรเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model)

1.2 วิธีการประเมินผล

วิธีการประเมินถูกจำแนกออกเป็น 2 แนวทางหลัก ได้แก่

1) อัตนัยนิยม (Subjectivism) แนวคิดของกลุ่มนี้เลือกใช้วิธีการเชิงธรรมชาติ (naturalistic approach) ซึ่งอยู่บนหลักการของวิธีดำเนินงานที่ยืดหยุ่น รวบรวมข้อมูลรอบด้านตามสภาพธรรมชาติและใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญของผู้ประเมินแต่ละคนเป็นเกณฑ์ในการสรุปผล วิธีการดังกล่าวตั้งอยู่บนแนวคิดที่ว่า การตัดสินใจว่าอะไรจริงหรือเท็จ/มีคุณค่าหรือไม่เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับจิตของปัจเจกบุคคลว่าจะมองความจริงหรือคุณค่าอย่างไร ไม่มีมาตรการที่แน่นอนในการกำหนดคุณค่าของสิ่งต่างๆ ฉะนั้นในทางปฏิบัติผู้ประเมินจึงควรกำหนดมาตรฐาน หรือเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณค่าขึ้นมาเองด้วยเหตุและผล ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์และความสามารถของแต่ละปัจเจกบุคคล (สถาบันพระปกเกล้า. 2548: 2-6)

2) ปรมัตถนิยม (Objectivism) วิธีการประเมินที่ถือเป็นลักษณะเฉพาะของแนวคิดนี้คือ วิธีการเชิงระบบ (systematic approach) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีการวางแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน ใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานในการเก็บข้อมูล โดยมีความพยายามที่จะควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนให้มากที่สุด วิธีการดังกล่าวสะท้อนแนวคิดของกลุ่มที่เชื่อว่า มนุษย์สามารถรู้ว่าจะอะไรจริงหรือเท็จ/มีคุณค่าหรือไม่ เป็นสิ่งที่สามารถกำหนดเป็นมาตรการสากลได้เพราะความจริงเป็นสิ่งสากล (universal) การสร้างเครื่องมือที่มีมาตรฐานจะนำไปสู่การค้นพบความจริงและคุณค่าของความจริงได้ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้จากความรู้ ประสบการณ์และที่สำคัญคือการผ่านการฝึกฝนอบรมของผู้ประเมิน (สถาบันพระปกเกล้า. 2548: 2-7)

นอกจากการแบ่งวิธีการของการประเมินออกเป็น 2 มิติคือ อัตนัยนิยม และปรมัตถนิยม นักทฤษฎีการประเมินยังจัดประเภทของการประเมินออกอีก 2 มิติคือ มิติทางด้านวัตถุประสงค์และมิติทางด้านวิธีการ มิติทั้งสองนำไปสู่การจัดประเภทการประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (สถาบันพระปกเกล้า 2548.; อ้างอิงจากพลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 12)

1. การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ (Systematic decision-oriented evaluation หรือ SD Models) การประเมินประเภทนี้เน้นการใช้วิธีเชิงระบบเพื่อการเสนอสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจ

2. การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic decision-oriented evaluation หรือ ND Models) การประเมินประเภทนี้เน้นการใช้วิธีธรรมชาติเพื่อการเสนอสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจ

3. การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยใช้วิธีเชิงระบบ (systematic value-oriented evaluation หรือ SV Models) การประเมินประเภทนี้เน้นการใช้วิธีเชิงระบบเพื่อให้นักประเมินทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

4. การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยวิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic value-oriented evaluation หรือ NV Models) การประเมินประเภทนี้เน้นการใช้วิธีเชิงธรรมชาติเพื่อให้นักประเมินทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

สรุปว่า วิธีการประเมินนั้นมีหลายวิธี โดยจะครอบคลุมในวิธีการประเมินที่เน้นการวางแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน และวิธีดำเนินงานที่ยืดหยุ่นเพื่อให้ได้ผลการประเมินตามที่ต้องการ

2. รูปแบบการประเมินผลนโยบายแบบชิป (CIPP Model)

ระหว่าง ค.ศ. 1968-1970 แดเนียล สตัฟเฟิลบีม (Daniel Stufflebeam) ได้เป็นประธานกรรมการศึกษาระดับชาติชุดหนึ่ง ศึกษาเรื่องการประเมินผลในสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่า The Phi Kappa National Study Committee on Evaluation เขาได้เสนอรูปแบบการประเมินผลเพื่อประเมินโครงการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนปรับปรุงการศึกษา โดยต้องการประเมินโครงการหรือโปรแกรมต่างๆ ในโรงเรียนหลังจากที่เขาได้เสนอ รูปแบบการประเมิน CIPP (Context-Input-Process-Product Model) ต่อคณะกรรมการแล้ว คณะกรรมการชุดนี้ก็ได้พัฒนารูปแบบนี้เพิ่มเติม เพื่อให้มีผลในการประเมินโครงการที่เป็นวัฒนธรรมได้ด้วยโดยให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดหา และจัดเสนอข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ D.L.Stufflebeam และคนอื่นๆ (PDK. 1977: 261-265)

กลุ่มผู้พัฒนารูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) นี้ยึดหลักการที่ว่า การประเมินเป็นกระบวนการจัดกระทำกับข้อมูล 3 อย่างคือ

1. การบรรยายว่าสิ่งที่ต้องการคำตอบคืออะไร (Delineating)
2. การรวบรวมหาข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งอาจต้องอาศัยเทคนิคทางการวัดผลและสถิติ (Obtaining)
3. การจัดหาข้อมูลให้ผู้ที่จะต้องตัดสินใจดำเนินการต่างๆ รูปแบบการประเมินผลหลักสูตร Phi Delta Kappa

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่วไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใดๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ

2. ขั้นตอนการรวบรวมสารสนเทศ (Information) ที่ต้องการ

3. ขั้นตอนของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าว เชื่อว่าการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.1 ข้อมูลควรคำนึงในการใช้รูปแบบการประเมิน (พลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 21-22)

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีรายละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องการออกแบบการประเมินที่แตกต่างกัน และควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและรูปแบบทั่วไป

3. ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา (Content) ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ วิเคราะห์ รวบรวม

4. การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้ คือ ขั้นการวิเคราะห์ ออกแบบ เลือกและปฏิบัติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและผู้ตัดสินใจ

5. เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบการประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยง และความเป็นปรนัย

6. การประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็น วัฏจักร (Cycle) ต้องใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

2.2 ความหมายการประเมินในทัศนะของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่” (Evaluation is Process of delineating obtaining and using information for judging alternative decision)

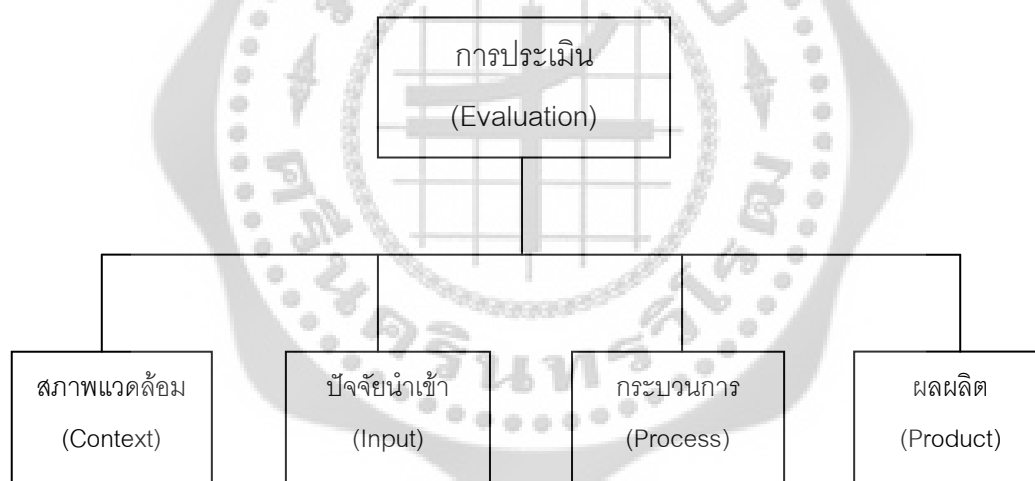
2.3 รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP Model

การประเมินแบบ CIPP ประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบรายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวมสรุปโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชิป จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสาร

แบบเหมาะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติจึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง (พลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 21)

สตีฟเฟิลบีม ได้พัฒนารูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจ (CIPP Model) โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมินอย่างครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่างๆ ของผู้บริหารที่เรียกว่า รูปแบบการประเมิน CIPP (Context Input Process Product Evaluation Model) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 และมีการปรับปรุงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งล่าสุดในปี ค.ศ. 2003 ซึ่งสามารถใช้กับการประเมินโครงการ แผนบุคลากร ผลิตภัณฑ์ องค์การและระบบต่าง ๆ ได้ โดยใช้วิธีการเชิงระบบการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP อย่างถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุด ต้องลงมือประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่มงาน ขณะดำเนินงานและการประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว

การประเมินหลักสูตรนี้ จะเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่บรรจุหลักสูตร ดังแผนภูมิดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 การประเมินผลหลักสูตร Phi Delta Kappa

ที่มา : จิรภัทร์ เอกตาแดง. (2548)การประเมินโครงการพัฒนาสถานีดำรงจเพื่อประชาชน.

หน้า48.

แบบจำลอง CIPP จะประเมินในด้านต่างๆดังนี้ (จิรภัทร์ เอกตาแดง.2548: 49)

1.การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น

2.การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เพื่อค้นหาประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยป้อน ซึ่งในด้านการท่องเที่ยวอาจจะจำแนกเป็นบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ทรัพยากร ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็ยังสามารถแยกออกไปอีก เช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็น เพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทักษะ คติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษา ถิ่นที่อยู่ และลักษณะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

3.การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการศึกษาต่อการประเมินบริบทและปัจจัยป้อนว่า กระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่อง จุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการที่จะนำโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

4.การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสินเกณฑ์มาตรฐานนั้นอาจจะกำหนดขึ้นเองหรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่น กำหนดไว้ก็ได้

2.4 การประเมินด้านต่างๆมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (พลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 23 - 29)

1.การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

การประเมินสภาพแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้การวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นๆที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analysis) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสภาวะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1. Contingency Mode
2. Congruence Mode

Contingency Mode เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม เพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอก (Opportunities and Pressure Outside of the immediate) เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่าง

กว้างๆ เช่น การสำรวจงานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมินค่านิยมของชุมชน ข้อเสนอต่างๆ แนวโน้มของการพัฒนาเศรษฐกิจสถิติประชากร ฯลฯ การสำรวจปัญหาเหล่านี้ ทำให้สามารถที่จะคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตซึ่งมีประโยชน์ในการวางแผนโครงการต่อไป คำถามที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมแบบ (Contingency Mode) คือคำถามประเภท “ถ้า.....แล้ว”

1. ถ้าต้องการให้กำลังแรงงาน (Manpower) สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้ว ควรจะจัดระบบการศึกษาอย่างไร จึงจะตอบสนองความต้องการนี้ได้

2. ถ้ามีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในเขตนี้แล้ว ระบบการจัดการศึกษาของไทย ควรจะเป็นไปเช่นไร จึงจะสอดคล้องกับอัตราการเพิ่มของประชากร

Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริง (Actual Result) กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้ทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การประเมินสถานะแวดล้อมจะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับระบบ เพื่อประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ในทางการปฏิบัติสถาบันการศึกษาควรจะได้การประเมินสถานะแวดล้อม การกำหนดเป้าหมายและคุณค่าของระบบ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบเพื่อดูว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ต้องใช้วิธีแบบ Congruence Mode แต่ในสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง จึงควรใช้วิธีประเมินแบบ Contingency Mode โดยใช้คำถามแบบ “ถ้า.....แล้ว” เพื่อตัดสินใจว่าเป้าหมายและนโยบายเดิมนี้ควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ดังนั้นในการประเมินสถานะแวดล้อมโดยทั่วไปควรจะใช้การประเมินทั้ง 2 แบบ เพราะ Congruence Mode จะเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์ ในขณะที่ Contingency Mode เป็นไปเพื่อการปรับปรุง (พลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 24)

ในการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้น มีความจะเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยงานที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบัน และข้อมูลเกี่ยวกับโครงการที่ต้องใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

เป็นการจัดการหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งจะประเมินในด้านต่างๆ

1. ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2. ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3.การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของ ราคาและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษา ผลกำไรจะไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่า ควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้ อัตรากำลังเท่าใดวางแผนและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้นๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

3.การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เมื่อแผนการดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการ จำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุก ลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1.เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือดำเนินการตามลำดับ ขั้นตอนที่ยังว่างไว้

2.เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3.เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ มี 3 วิธี (สถาบันพระปกเกล้า. ; อ้างอิงจากพลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 25 - 27)

1. แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยที่ผู้เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความพอเพียงของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากรปฏิบัติปฏิบัติงาน

2. เกี่ยวกับการวางแผนโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผนโดยผู้อำนวยความสะดวก ระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนการวางแผน เช่น ในโครงการพัฒนาแบบสอบถามซึ่งมีความจำเป็นจะต้องเลือกโรงเรียนอย่างเจาะจงสำหรับเข้าร่วมในการทดลอง ผู้ตัดสินใจจัดเตรียมวางแผนโครงการล่วงหน้าได้ดีเมื่อมีโรงเรียนมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังไม่มีจนกว่าจะมีรายชื่อโรงเรียนที่จะสอบถามไป เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อ จึงจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความเต็มใจเข้าร่วมในการทดลองแบบสอบถาม ดังนั้น ผู้พัฒนาแบบสอบถามจึงต้องเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างที่ดีที่สุด (แบบการสุ่มจะได้รับการ

ตัดสินใจเลือกวิธีการมาก่อน) และเขาต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบสอบถามในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบถาม ดังนั้นในโครงการส่วนใหญ่สถานการณ์จึงต้องตัดสินใจมีจำนวนมากและนี่เป็นโครงแสดงข้อมูลที่ชัดเจน ถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

3. ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ของโครงร่าง โครงการเป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอนในประมาณของการอภิปรายที่จะมีความหมายนี้เพื่อบรรยายว่าเกิดอะไรขึ้นจริง สารนิเทศจะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการกำหนดว่าทำวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล ส่วนประกอบที่เป็นส่วนสำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 ข้อคือ

3.1 การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา

3.2 เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ

3.3 การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินกระบวนการบุคลากรในโครงการ หรือในแผนงานเอง

3.4 การปรับปรุงโครงร่างประเมินอยู่เป็นนิจสิน

นักประเมินกระบวนการควรได้ประชุมพบปะกับผู้ตัดสินใจในโครงการเป็นระยะ แต่ในการประชุมนี้ผู้อำนวยการโครงการอาจอภิปรายกับบุคลากรในแผนงาน เพื่อชี้ถึงผู้เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ของกิจกรรมในอนาคต โดยที่ผู้ประเมินจะยังคงเจียบและฟังเป็นส่วนใหญ่ ผู้ประเมินจะจัดเตรียมสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินการที่ผ่านมาให้พร้อม เพื่อช่วยในการจำแนกประเด็นที่จะกระทำต่อไป หลังจากผู้ตัดสินใจแจ่มแจ้งประโยชน์และคำถามแล้ว ผู้ประเมินอาจจะให้ข้อมูลอีกครั้งว่าอะไรอยู่ในประเด็นที่เขามีอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีข้อมูลอื่นๆที่น่าสนใจ ผู้ประเมินก็จะเก็บเอาไว้ จนกว่าจะถึงเวลาที่เหมาะสมระหว่างการประชุม ผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ ผู้ตัดสินใจอาจจะกำหนดเงื่อนไขของประเด็นที่ต้องการข้อมูลย้อนกลับและผู้ประเมินให้สารนิเทศตามกรอบที่ให้ไว้ นั่น หรือผู้ประเมินอาจจะช่วยผู้วางแผนเองในการกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบในการประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับในครั้งต่อไป ซึ่งผู้ประเมินอาจทำได้จากการวางแผนรวบรวมข้อมูลแทรกในขณะนั้นทันที และชี้แจงให้ผู้ตัดสินใจทราบว่าวันจะช่วยให้สารนิเทศที่เขาต้องการหรือไม่นั้น นักประเมินอาจจะทำได้มากกว่านั้นกับผู้วางแผนงานโดยกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบและข้อมูลที่ต้องการเลยก็ได้ อาจจะทำได้มากกว่านั้นกับผู้วางแผนงานโดยกำหนดปัญหาที่ต้องการคำตอบและข้อมูลที่ต้องการเลยก็ได้

ในการรวบรวมสารนิเทศ นักประเมินต้องใช้วิธีการทั้งมีแบบแผนและไม่มีแบบแผน เช่น การวิเคราะห์ปฏิกิริยา การบันทึกอย่างอิสระภายหลังสิ้นสุดการดำเนินงานในแต่ละวัน การสัมภาษณ์ การจัดอันดับ การบันทึกอย่างอิสระภายหลังโครงการ วิธีการ Semantic Differential บันทึกการประชุม

คณะกรรมการ การปรับปรุงข่ายงาน PERT และ Suggestion Boxes นอกจากตัวแปรที่สำคัญตามทฤษฎีแล้ว ผู้ประเมินกระบวนการยังอาจจะค้นหาเหตุ หรือกรณีอื่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแต่เป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อกระบวนการ ดังนั้นผู้ประเมินจึงต้องใช้เครื่องมือใดๆเท่าที่จะหาได้ เพื่อสืบสาวไปถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นปัญหาอย่างแท้จริง คุณค่าของการประเมินกระบวนการไม่ได้อยู่ที่ความสัมพันธ์กับการประเมินอื่นๆเท่านั้น ขึ้นอยู่กับ

1.การประเมินกระบวนการขึ้นอยู่กับผลประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมและการประเมินปัจจัย คือ ถ้าสามารถประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยได้ดีมากผู้จัดโครงการก็มีความมั่นใจมากขึ้นในการเลือกการดำเนินการ และถ้าปรากฏความขัดแย้งน้อยก็ต้องการประเมินกระบวนการมากขึ้น นั่นคือ ถ้าการกำหนดวัตถุประสงค์และวางโครงการคลุมเครือ โครงการนั้นอาจจะเป็นหัวข้อปัญหาและบางครั้งก็เป็นเหตุแห่งความล้มเหลว ซึ่งการประเมินสภาวะแวดล้อมและปัจจัยจะช่วยให้เห็นและแก้ปัญหาแล้วตั้งแต่ต้น พอถึงการทำตามกระบวนการจำเป็นที่จะต้องมีการย้อนกลับโดยเนื่องเกี่ยวกับว่า ทำอย่างไรโครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นในกรณีเช่นนี้การประเมินกระบวนการจึงเป็นจำเป็นที่สามารถกระทำหน้าที่นี้

2.การประเมินกระบวนการมีความสำคัญมากกว่าการประเมินผลผลิตในระยะแรกของการกำหนดแผนงาน แต่แนวโน้มนี้จะกลับกันถ้าโครงร่างของการพัฒนา แผนงาน อาศัยการสำรวจน้อยลง แต่มีโครงร่างที่แน่นอนมากขึ้น การประเมินกระบวนการจะเข้าไปมีส่วนในการแปลความสิ่งที่เกิดขึ้น และถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ จะไม่สามารถตกลงใจได้โดยไม่ทราบว่ากระบวนการนั้นให้ผลอย่างไรบ้าง การตัดสินใจออกสารนิเทศจากการประเมินผลผลิตเข้ามาร่วมด้วย

4.การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้ไว้ด้วยกัน คือ ต้องดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสมบูรณ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อนและทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

เกณฑ์นั้นอาจเป็นไปได้ทั้ง Instrumental Criteria หรือ Congruence Criteria ซึ่งมีความแตกต่างของเกณฑ์ทั้งสอง ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า.2548; อ้างอิงจากพลกฤต แสงอาวุธ. 2552: 27 - 28)

ก. Instrument Criteria จะสัมพันธ์กับความสำเร็จที่อยู่ในระดับปานกลาง และมีส่วนช่วยให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในที่สุด เช่น ก่อนที่แบบสอบถามจะถูกสร้างขึ้น รูปแบบ

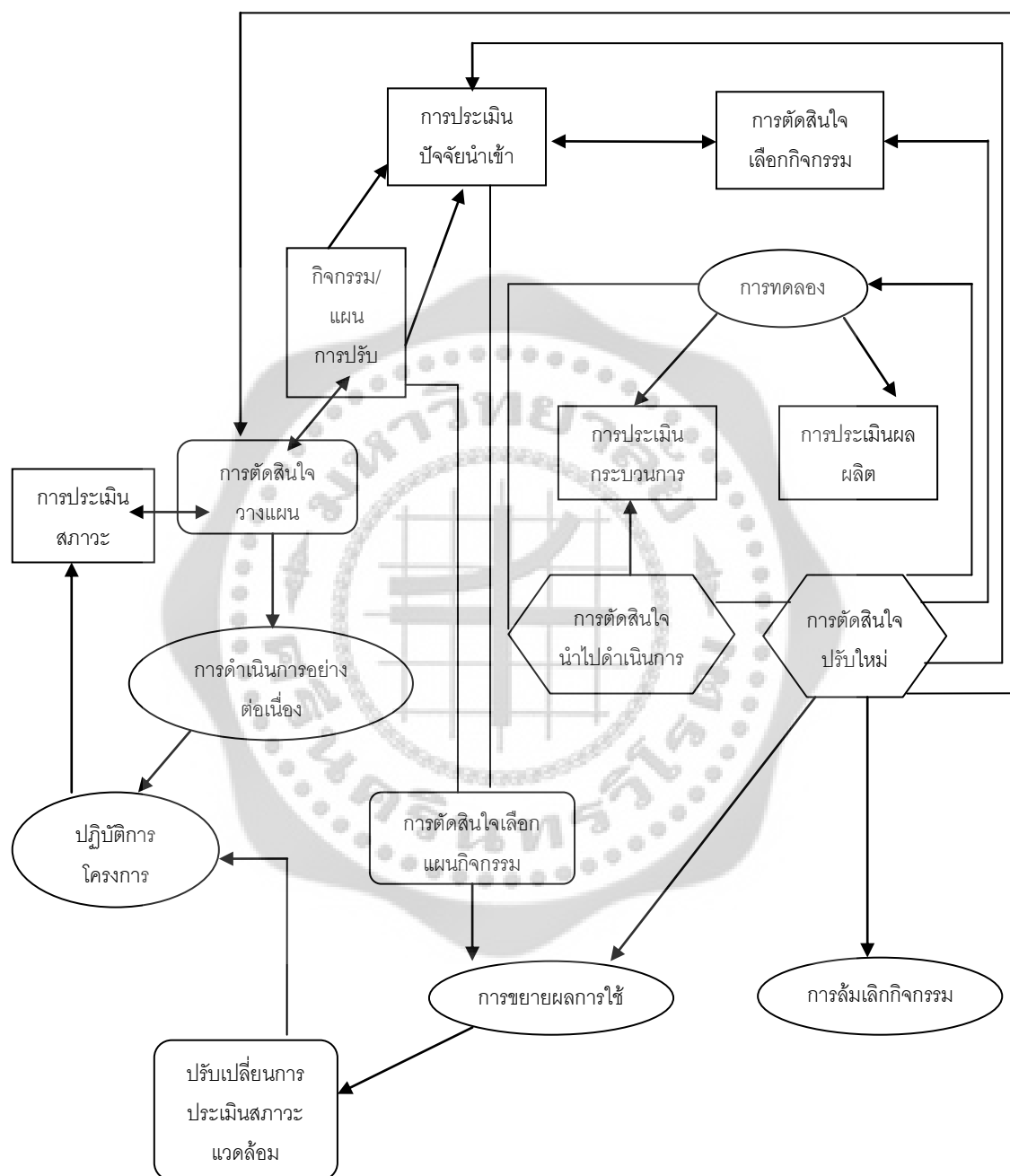
ของแบบสอบถามและคำถามจำนวนมากในแบบสอบถามนั้นจะต้องได้รับการจัดทำขึ้นก่อนหรือก่อนที่นักเรียนจะสามารถใช้คำว่า case ได้อย่างเข้าใจ เขาจะต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นความหมายของคำมาก่อน

ข. Congruence Criteria จะเป็นเกณฑ์เกี่ยวกับเงื่อนไขเบื้องต้นที่ถูกกำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นอัตราการสอบตกของโรงเรียนหนึ่งๆที่เป็นอยู่ลดลงให้ได้ระดับที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มนักเรียนจะต้องได้รับคะแนนจากแบบสอบถามที่ระบุมากกว่า หรือเท่ากับจำนวนที่กำหนดไว้ โดยกลุ่มนักเรียนจะต้องได้รับคะแนนจากแบบสอบถามที่ระบุมากกว่า หรือเท่ากับจำนวนที่กำหนด หรือจะต้องนำแผนการสอนใหม่เข้าไปใช้ในโรงเรียนนั้น การระบุเกณฑ์แบบนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ตัดสินใจ โดยเฉพาะ เท่าที่ผ่านมาการประเมินแบบอื่นที่ต่างจากการประเมินผลผลิต แต่การประเมินเหล่านี้ยังคงมีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกัน

ทั้งการประเมินสภาวะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายใดอย่างมีระบบ โดยการประเมินสภาวะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยส่วนรวม และการประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้นการประเมินสภาวะแวดล้อมจึงแสดงสิ่งจำเพาะในรูปที่การประเมินผลผลิตจะนำไปใช้ในภายหลัง (สิ่งที่แสดงอย่างเจาะจงนั้นจะเป็นเกณฑ์สำหรับตัดสินความสำเร็จขั้นสุดท้ายของผลผลิต) การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่ายสำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมิน สภาวะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเป็นการประเมินผลผลิตการประเมินปัจจัยก็แสดงสิ่งจำเป็นสำหรับการประเมินกระบวนการ การตัดสินใจโดยใช้การประเมินปัจจัยเป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิต ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัย คือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

การประเมินผลผลิตรายงาน วัตถุประสงค์มีผลสัมฤทธิ์หรือไม่นั้น การประเมินกระบวนการจะแสดงให้เห็นถึงรากฐานการแปลความหมายเหตุผลสำหรับสิ่งที่ได้มานั้น คือ ถ้าไม่ปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็จำเป็นที่จะต้องรู้วาระเบียบปฏิบัติที่ตั้งใจไว้นั้นได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงหรือไม่ การประเมินกระบวนการจะให้สารสนเทศสำหรับทำความเข้าใจในข้อนี้ และถ้าปรากฏผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ก็มีความจำเป็นที่จะต้องมีการบรรยายถึงระเบียบปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้นออกมาเป็น การแสดงถึงแบบจำลองสำหรับแผนการประเมินรวมทั้งหมดที่เสนอไว้ในที่นี้ แบบจำลองที่ได้เห็นการประเมินสภาวะแวดล้อมอย่างมีระบบและการประเมินปัจจัย กระบวนการและผลผลิตในภายหลัง ตามแผนภาพนี้ยังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการประเมิน และการตัดสินใจไว้ จากแนวคิดการ

ประเมินที่สตีฟเฟิลบีมและคณะได้นำเสนอไว้ ได้สร้างบทสรุปแบบการประเมิน CIPP ทั้งระบบ
 ดังแผนภูมิในภาพ

ภาพประกอบ 3 สรุปผลการประเมิน CIPP ทั้งระบบ

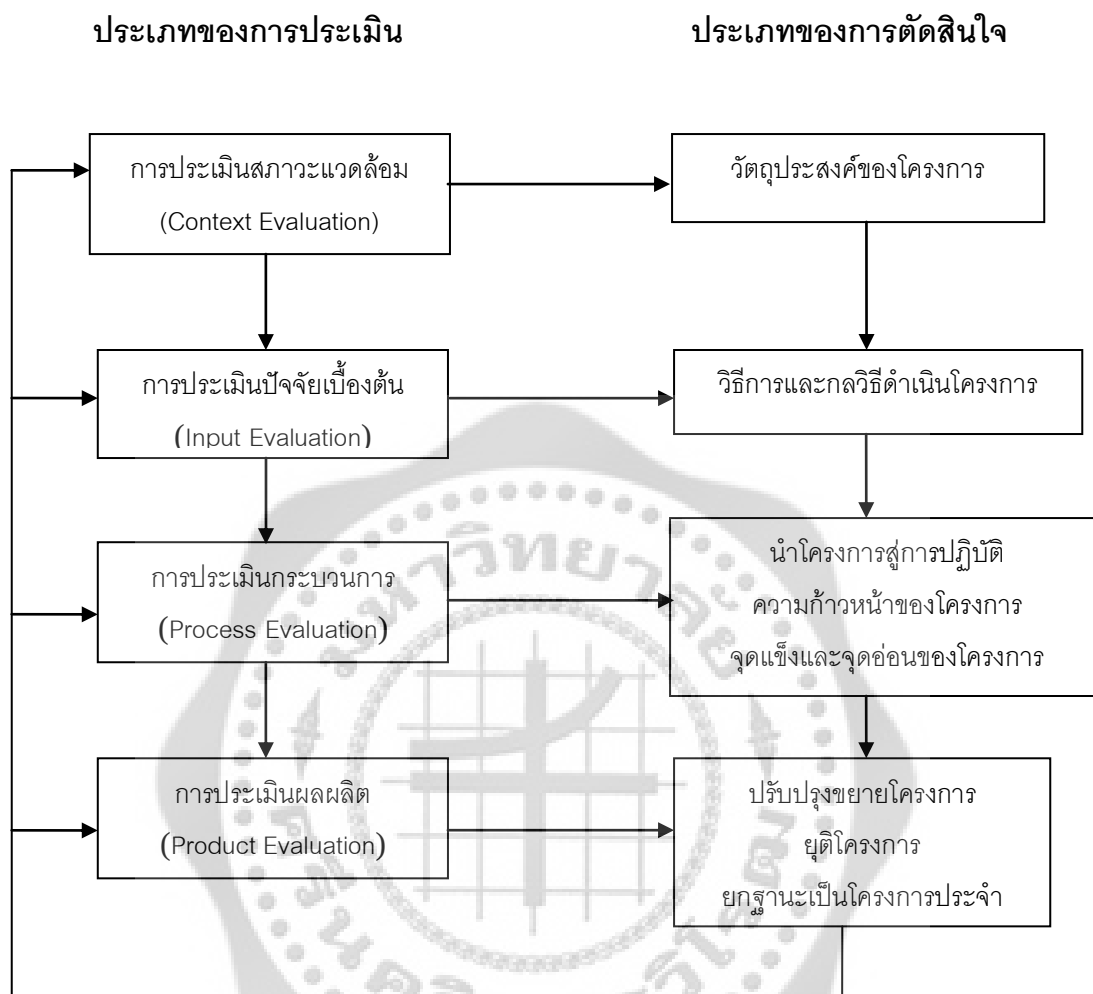
ที่มา: สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.(2550)วิธีวิทยาการประเมิน.หน้า231.

วัฏจักรรอบนอก แทนกลไกประเมนสภาพแวดล้อมอย่างมีระบบที่จัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั้งระบบ Congruence และ Contingency กลไกนี้จะวิเคราะห์รวบรวมและการนำเสนอสารนิเทศสำหรับระบบ เพื่อการตัดสินใจครั้งสุดท้ายว่าจะเปลี่ยนแปลงระบบนั้น หรือจะดำเนินการต่อไปตามกระบวนการเดิม เพราะจะช่วยกำหนดวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าการประเมนสภาพแวดล้อมชี้ให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ต้องการและสิ่งที่เกิดขึ้น หรือระหว่างสิ่งเป็นไปแล้วและสิ่งที่ควรจะเป็น สามารถวางใจที่จะดำเนินการไปตามกระบวนการที่วางเอาไว้แล้ว แต่ถ้าการประเมนสภาวะแวดล้อมชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องหรือความไม่เหมาะสมของบางช่วงที่ต้องการได้รับการแก้ไข ก็จะเป็นสาเหตุให้การตัดสินใจที่จะเลือกการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมต่อไปนี้

1. Homeostatic Change จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในส่วนบุคคลการในแผนงานเองมีความเข้าใจในสารนิเทศที่ตรงประเด็นในระดับสูง
2. Incremental Change จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย โดยมีความเข้าใจในสารนิเทศที่ตรงประเด็นในตอนแรกในระดับต่ำ
3. Neomobilistic Change จะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยมีความเข้าใจในสารนิเทศที่ตรงประเด็นในตอนแรกในระดับต่ำ

การเลือกใช้การประเมนใดๆก็ตามจากนี้ จะขึ้นอยู่กับชนิดการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลจากการตัดสินใจวางโครงการ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบ Homeostatic ก็อาศัยเพียงสารนิเทศ การวิจัยหรือจากวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง การประเมนสภาวะแวดล้อมเท่านั้น ก็เพียงพอที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างและการนำการเปลี่ยนแปลงนั้นเข้าไปในแผนงาน แต่ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบ Incremental หรือ Neomobilistic กลไกการประเมนภายหลังจำเป็นต้องนำมาใช้ อย่างแรกก็คือ การประเมนปัจจัยเพื่อแสดงและการประเมนยุทธวิธีและระเบียบการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการซึ่งทั้งนี้ต้องผ่านการทดลองก่อน เพราะยุทธวิธีประเภทนี้เป็นนวัตกรรมและยังไม่มี การตรวจสอบที่เพียงพอ ก่อนที่จะนำเข้ามาในแผนงาน ต่อจากนั้นการประเมนกระบวนการและการประเมนผลผลิตจะถูกนำเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการทดลอง การประเมนผลผลิตจะเข้ามามีบทบาทร่วมในการที่จะปรับปรุงยุทธวิธีหรือระเบียบการนั้น สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมนและประเภทของการตัดสินใจ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2550 ; อ้างอิงจากพลกฤต แสงอาวุธ. 2552 : 30 - 31)

ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจแบบจำลองชิป

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการประเมินที่ช่วยในการตัดสินใจของสตฟเฟิลบีม
ที่มา: สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544) *วิธีวิทยาการประเมิน*. หน้า 168

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) มาใช้เพราะเป็นแบบที่มีการประเมินครอบคลุมทั้งระบบ ดังต่อไปนี้ (สุวิมล ตีรกานันท์. 2543: 45)

1. จะเน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น
2. สามารถนำข้อมูลจากการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งดำเนินการติดต่อกันมาในเวลาที่กำหนด เป็นการประเมินผลที่มีทั้งแบบประเมินระหว่างการดำเนินการและแบบประเมินรวบยอดอยู่ด้วยอย่างสมบูรณ์

3.เป็นรูปแบบที่มีลักษณะการใช้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการต่างๆต่อเนื่องกัน และเป็นวัฏจักรครบวงจร ผลจากการประเมินมีประโยชน์สำหรับผู้มีหน้าที่ตัดสินใจ

4.จากข้อมูลรูปแบบการประเมินแบบ (CIPP Model) จะเห็นได้ว่าเหมาะสมที่จะใช้ประเมินผลหลักสูตรได้อย่างดี เพราะเป็นการประเมินทั้งระบบและครอบคลุมทุกด้าน จะช่วยให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบ และช่วยในการตัดสินใจตามขั้นตอนต่างๆระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ นอกจากนั้นแล้วข้อมูลจะย้อนกลับอย่างครบวงจร ซึ่งผลของการประเมินจะมีประโยชน์แก่ผู้มีอำนาจการตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อ ล้มเลิกหรือยุติโครงการ นับเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารให้แก่องค์กรได้เป็นอย่างดี

2.5 ประเภทของการประเมินโครงการ

เยาเวดี ราชชัยกุล (2548: 96) ได้รวบรวมประเภทการประเมินโครงการเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1.การประเมินความต้องการที่จำเป็น เป็นการประเมินเบื้องต้นที่นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่การใช้ประโยชน์จากผลการประเมินให้กว้างขวางขึ้น ก่อนการดำเนินการโครงการใดๆ จะต้องมีการวางแผนการนั้นๆไว้ล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ในปัจจุบันการประเมินได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อการประเมินและเชื่อว่าการวางแผนโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งของการประเมินโครงการนั้นๆก่อนนำโครงการไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้การวางแผนที่ดีต้องมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่จำเป็นอย่างถูกต้อง โดยอาศัยเทคนิคที่สามารถวัดและประเมินความต้องการที่เหมาะสมได้เชิงปริมาณ รวมทั้งอาจใช้เทคนิคอื่นๆที่เอื้อต่อการประเมินความต้องการ

2.การประเมินกระบวนการมีแนวคิดหลัก คือ เมื่อโครงการได้รับการพัฒนาและเริ่มดำเนินการแล้ว นักประเมินต้องย้อนกลับไปทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอีกครั้งเพื่อตรวจสอบว่าโครงการนั้นๆได้ปฏิบัติถูกต้องไปตามขั้นที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่ ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบความพยายามของโครงการว่าได้ดำเนินการไปอย่างครบถ้วนและตรงตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นการตรวจสอบความพยายามของโครงการว่าได้ดำเนินการไปอย่างครบถ้วนและตรงตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอนหรือไม่

3.การประเมินผลผลิต มักจะเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการจากการประเมินผลผลิตโดยตรงของโครงการนั้นๆ แต่การประเมินผลผลิตของโครงการที่สำคัญ คือ นักประเมินจะต้องแสดงแนวทางในการวัดความสำเร็จของโครงการที่น่าเชื่อถือมีการวัดที่แม่นยำ มีผลการวัดที่ตรงตามความเป็นจริงและมีความคงที่ด้วย ตลอดจนต้องมีการวิเคราะห์และมีสภาพแวดล้อมที่จะสนับสนุนการประเมินให้ตรงตามความเป็นจริง อย่างสมเหตุสมผลและมีหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งต้องสรุปผลการประเมินให้ได้ในประเด็นที่สำคัญครอบคลุมประเด็นอื่นๆ ดังนี้

3.1 โครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดรวมทั้งมีผลข้างเคียงอะไรบ้างที่สามารถจะบอกถึงผลกระทบของโครงการดังกล่าว

3.2 มีหลักฐานด้านข้อมูลข่าวสารสนเทศ และสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างสนับสนุนผลการประเมินโครงการ สามารถนำมาอธิบายหรืออภิปรายได้ทั้งเชิงประจักษ์และเชิงเหตุผลมากน้อยเพียงใด

4. การประเมินประสิทธิภาพโครงการเป็นการประเมินความคุ้มค่าในเชิงประสิทธิภาพของโครงการที่สำคัญ เพราะช่วยส่งเสริมให้โครงการนั้นๆสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสภาพจริงของสังคม

3. แนวคิดสวัสดิการการศึกษาและความเป็นมาการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร

3.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

งานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่าวัฏจักรชีวิต (Life Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคน ต้องได้รับการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งมักจะมีข้อคำถามว่า ใครควรจะทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน และใครควรจะได้รับการบ้าง คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะได้รับการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะทำให้คนในสังคมได้รับการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง การกระจายบริการหรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มีลักษณะปัญหาหลากหลาย แตกต่างกันได้บริการอย่างเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้งเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญา แนวคิด พัฒนาการของสังคมแต่ละสังคม และการประยุกต์ใช้ในลักษณะของนโยบาย แผนงานและกิจกรรม (ระพีพรรณ คำหอม.2549: 1)

หน้าที่สำคัญของรัฐอีกประการหนึ่งคือ การดูแลรับผิดชอบให้ประชาชนที่เดือดร้อนให้ได้รับการสังคมขั้นพื้นฐานหรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐ ฉะนั้นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil Right) ก็ควรจะได้รับการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของรัฐ รัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชน ในอดีตรัฐกับประชาชนได้สร้างพันธะสัญญาร่วมกันที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” อำนาจของรัฐจึงเป็นอำนาจที่ชอบธรรม รัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพของตน ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธาเชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี (ระพีพรรณ คำหอม.2549: 5)

3.2 ความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” (Social Welfare)

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” ไว้มากมาย ความหมายของสวัสดิการสังคมตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

(พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งได้รวมความคิดรวบยอดของทั้งนักวิชาการสังคมสงเคราะห์ นักบริหาร และนักปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน มีความหมายดังนี้ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ.2549)

สวัสดิการสังคม (Social Welfare) หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาสังคม และพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริม ความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิต ในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมี ที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมีนันทนาการ และบริการ ทางสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชน ต้องได้รับ และเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการทางสังคมในทุกระดับ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 ได้ให้ความหมาย “สวัสดิการสังคม” หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ สวัสดิการโดยรัฐ (State welfare) สวัสดิการโดยรัฐมีอยู่ในทุกรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบริการสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การสาธารณสุข การบริการสาธารณะ และการช่วยเหลือสังคมอื่นๆ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ช่วยเหลือเด็ก ช่วยเหลือคนชรา ช่วยเหลือคนพิการ ในประเทศไทย การเรียกร้องให้รัฐจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย ด้านหลักยังไม่ได้เรียกร้องให้รัฐไทยเป็นรัฐสวัสดิการ แต่เรียกร้องให้รัฐจัดสวัสดิการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540) เช่น การศึกษาฟรี 12 ปี คนจนรักษาฟรี คนแก่มีเบี้ยเลี้ยงชีพ ประกันสังคม ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ.2549 : 62 และ 117)

3.3 องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคม มีดังนี้ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ.2549: 117)

1. องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้าง แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 การศึกษา (Education)
 - 1.2 สุขภาพอนามัย (Health)
 - 1.3 ที่อยู่อาศัย (Housing)
 - 1.4 การทำงานและการมีรายได้ (Employment and Income Maintenance)

1.5 ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)

1.6 บริการสังคม (Social Services)

1.7 นันทนาการ (Recreation)

ในงานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยขอลำถึงสวัสดิการด้านการศึกษา การศึกษา(Education) หมายถึง การที่ประชาชนพึงได้รับบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพ ต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือ ด้อย โอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้อง กับ ความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัด เหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษา ใน ระดับ อย่างน้อย ที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการ ความบกพร่อง ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส ชนกลุ่มน้อย คนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจ ทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่น ห่างไกล เป็นผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย ผิวพรรณ ต้องไม่ เป็นเหตุให้ประชาชน ผู้ใดขาดโอกาส ทางการศึกษา หรือได้รับบริการทางการศึกษา น้อยกว่า หรือด้อยกว่า ไม่เป็น ธรรมหรือไม่เท่าเทียมกับ ประชาชนโดยทั่วไป (บทนำแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4)

ปัจจุบันรัฐพยายามใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรภาคเอกชน องค์กร พัฒนาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยรับผิดชอบในระบบสวัสดิการสังคมมากขึ้น (ระพีพรรณ คำหอม: 2549 : 6-27)

สาระสำคัญของนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านการศึกษา (แผนการบริหารราชการแผ่นดินพ.ศ.2552-2554)

1. ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ปรับปรุง กฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษา ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาครู พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่ มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อ การเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงาน การศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่ เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง

2. ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นในระดับ อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อให้สนองตอบความต้องการด้านบุคลากรของภาคเศรษฐกิจ

3. พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณธรรม มีคุณภาพ และมีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น ลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามโครงการคืนครูให้นักเรียน มีการดูแลคุณภาพชีวิตของครูด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตครู ควบคู่ไปกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นการพัฒนาเนื้อหาสาระและบุคลากรให้พร้อมรองรับและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่า

4. จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชากรในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

5. ยกกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดกลุ่มสถาบันการศึกษาตามศักยภาพปรับเงินเดือนค่าตอบแทนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาให้สูงขึ้น โดยภาครัฐเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างของการใช้ทักษะอาชีวศึกษาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในงาน ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้วยการเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา

6. ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้มีการประណอมและไถ่เกิเลี่ยนหนี้ รวมทั้งขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและปริญญาตรีเพิ่มขึ้น

7. ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

8. เร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างบูรณาการในทุกระดับการศึกษา และในชุมชน โดยใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐานในการบูรณาการทุกมิติ และยึดเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นหลักในการยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาและวิจัยพัฒนาในภูมิภาค รวมทั้งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชนโดยเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา

3.4 ความเป็นมาการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ตั้งแต่เริ่มสถาปนา ในปี พ.ศ.2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยรับโอนจากการจัดการศึกษาจาก 2 หน่วยงานคือเทศบาลนครหลวงและองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ซึ่งหน่วยงานทั้ง 2 ได้ถือกำเนิด เมื่อ พ.ศ. 2514

จากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 และ 25 โดยเทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกัน และรับโอนการจัดการศึกษาจากเทศบาลนครกรุงเทพและเทศบาลนครธนบุรี ทั้งนี้โดยเทศบาลทั้ง 2 รับโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี 2481 และองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นการยุบรวมกัน และรับโอนการจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครและองค์การบริหารส่วนจังหวัดธนบุรี โดยองค์การทั้งสองโอนการจัดการศึกษามาจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2509 การจัดการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่จัดตั้งโรงเรียนทวยราษฎร์ขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2427 ที่วัดมหรธรรพาราม และขยายออกไปโดยจัดตั้งองค์การบริหารเป็นกรมศึกษาธิการเมื่อปี พ.ศ. 2430 และเป็นกระทรวงธรรมการเมื่อปี พ.ศ. 2435 นั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2441 ได้มีโครงการศึกษาเกิดขึ้น โดยแบ่งความรับผิดชอบให้กรมศึกษาธิการของกระทรวงศึกษาธิการการจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร และให้กระทรวงมหาดไทยจัดการศึกษาในหัวเมืองกับพระสงฆ์ ภายหลังได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปถึงระดับตำบล ระหว่างปี พ.ศ. 2454 ถึง พ.ศ. 2474 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการประถมศึกษา 3 กระทรวง คือ กระทรวงนครบาล รับหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนกลาง กระทรวงมหาดไทย รับหน้าที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนภูมิภาคกระทรวงธรรมการ ทาหน้าที่ประสานงานให้การศึกษาเป็นไปตามนโยบาย (ราชบัณฑิตยสถาน .2530.)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 89(21) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 โดยมีการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จัดอยู่ในรูปของอนุบาลศึกษา ศูนย์เลี้ยงเด็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชน ซึ่งดำเนินการในลักษณะของการให้ความสนับสนุนชุมชนที่เปิดดำเนินการและสำนักอนามัยซึ่งเปิดสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน และให้การสนับสนุนบ้านเลี้ยงเด็ก

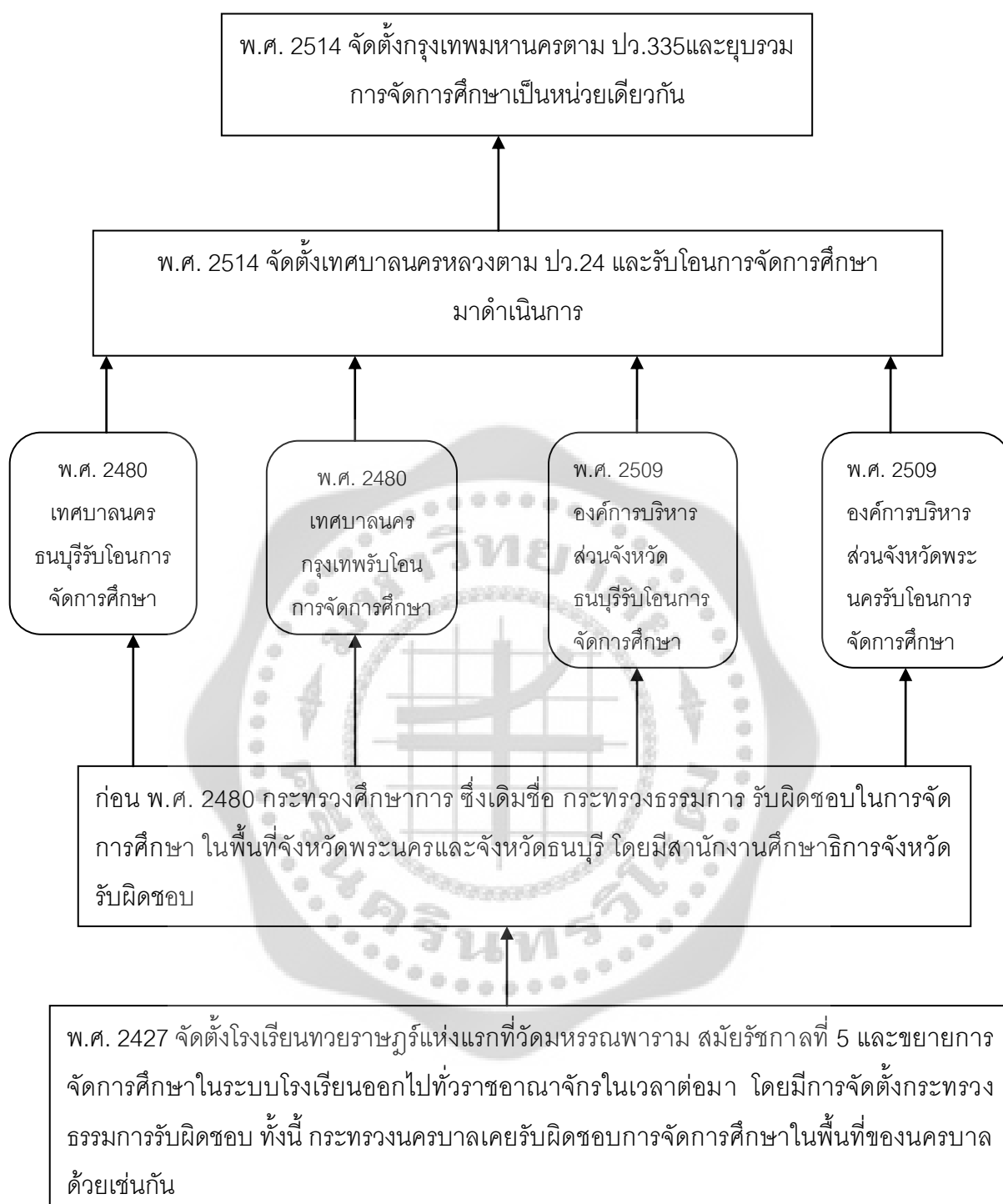
2. การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษา และสำนักงานเขต มีโรงเรียน จำนวน 435 โรงเรียน ซึ่งตั้งกระจายทั่วพื้นที่ 50 สำนักงานเขต

3. การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของกรุงเทพมหานคร จำนวน 74 โรงเรียน ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักการศึกษาและสำนักงานเขต

4. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์กรุงเทพมหานคร และวชิรพยาบาล

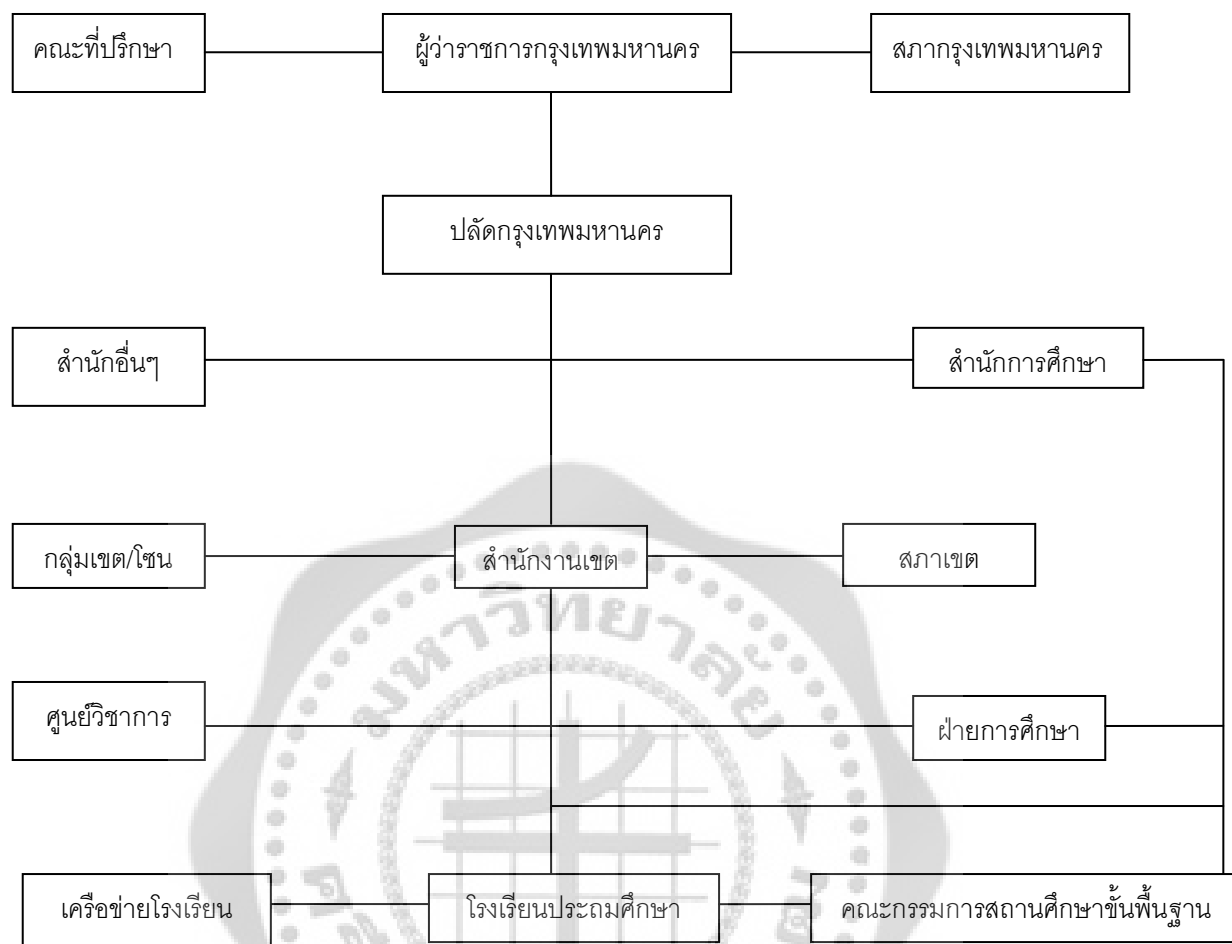
5. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นในโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในโรงเรียนของกรุงเทพมหานคร และการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนผู้ใหญ่ จัดให้แก่กลุ่มสนใจตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชน (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร.2552)

ภารกิจหลักในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ การศึกษาในระดับประถม ส่วนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา อาศัยแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2531 ซึ่งเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานครได้จัดขึ้นในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยได้รับมติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบดำเนินการได้เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 ซึ่งกรุงเทพมหานครจัดเป็นการเสริมจากที่กระทรวงการศึกษาดำเนินการเพื่อสนองนโยบายรัฐบาลในการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชนของไทยและเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้ลงมติอนุมัติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (ราชบัณฑิตยสถาน .2530.)

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิความเป็นมาของการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร

ที่มา: (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2552) รายงานบทสรุปการติดตามประเมินผลการ
จัดการศึกษาตามแนวทางเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ.หน้า33

ภาพประกอบ 6 แผนภูมิระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ที่มา: (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2552) รายงานบทสรุปการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาตามแนวทางเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ.หน้า35

4. แนวคิดโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ คุณภาพทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญยิ่ง และปัจจัยที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพส่วนหนึ่งจะมาจากการได้รับการศึกษา ดังนั้นในแต่ละประเทศจึงมีการลงทุนทางการศึกษาในงบประมาณที่สูง เพื่อให้เยาวชนทุกคนในประเทศของตนได้รับการศึกษาตามสิทธิที่ควรจะได้รับในระดับมาตรฐานโลก เนื่องจากการลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่ออนาคตซึ่งจะมีผลตอบแทนที่ดีอีกหลายปีข้างหน้า รัฐบาลของแต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษามาก และถือว่าการศึกษาเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า การจัดการศึกษาใน

ต่างประเทศที่จัดการศึกษาโดยประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการจัดการศึกษาในทวีปยุโรป และการจัดการศึกษาในทวีปเอเชีย ดังต่อไปนี้

ในทวีปยุโรปการจัดการศึกษาของราชอาณาจักรสวีเดน ระบบการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนของสวีเดนประกอบด้วยการศึกษาก่อนประถม (Forskolan) การศึกษาชั้นเด็กเล็ก (Forskoleklassen) การศึกษาภาคบังคับ (Grundskolan) การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (Gymnasieskolan) การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องทางการเรียนรู้ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องทางการได้ยิน และการศึกษาสำหรับชนเผ่าซอมี (Sameskolan) โรงเรียนในสวีเดนบริหารโดยยึดหลักวัตถุประสงค์เป็นหลัก โดยวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในกฎหมายการศึกษา (Education Act) จึงมีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรและแผนการเรียนการสอนที่นำไปปฏิบัติ (สิรินทร์พร.2552 : 26-27)

งบประมาณการศึกษาของเทศบาลมาจากภาษีของเทศบาล งบประมาณบางส่วนเพื่อบริการต่าง ๆ มาจากรัฐบาลกลาง เทศบาลต้องจัดทำแผนการศึกษา รายการงบประมาณการจัดองค์กร การพัฒนาและประเมินผลกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดทำแผนงานของโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ของรัฐและท้องถิ่น รวมทั้งเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนและวิธีการสอน โดยการศึกษาหรือกับคณะครู งบประมาณการศึกษาก่อนประถมศึกษาและศูนย์เด็กการศึกษาก่อนประถมศึกษาจัดหลายรูปแบบ เช่น อนุบาลศูนย์เด็กตามบ้าน และการศึกษาก่อนประถมศึกษา ระบบเปิด (Open Pre-school) การศึกษาก่อนประถมและศูนย์เด็กได้รับงบประมาณจากเทศบาลรัฐ และค่าเล่าเรียนของเด็ก ค่าเล่าเรียนของเด็กก่อนประถมศึกษาของแต่ละเทศบาลแตกต่างกัน ค่าเล่าเรียนเริ่มจากร้อยละ 3 ของรายได้ผู้ปกครอง (สูงสุด 1,260 โครนาสวีเดน) สำหรับลูกคนแรกที่เข้าเรียน ลูกคนที่ 2 และคนที่ 3 เสียร้อยละ 2 และร้อยละ 1 ตามลำดับ ลูกคนที่ 4 ไม่เสียค่าเล่าเรียน ส่วนศูนย์เด็กจะคิดร้อยละ 2 ของรายได้ผู้ปกครอง (สูงสุด 840 โครนาสวีเดน) สำหรับเด็กคนแรก และคิดร้อยละ 1 สำหรับเด็กคนที่ 2 และคนที่ 3 เด็กคนต่อไปจากนี้ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน SNAE จะทบทวนค่าเล่าเรียนอีกครั้งในพ.ศ.2550 งบประมาณการศึกษาภาคบังคับของโรงเรียนเทศบาลและโรงเรียนอิสระ มาจากเทศบาลและรัฐ ไม่มีการเรียกเก็บค่าเล่าเรียน งบประมาณจากรัฐจะพิจารณาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ขนาดของประชากรในเขตเทศบาล ลักษณะโครงสร้างอายุ ความหนาแน่นของประชากร โครงสร้างและจำนวนคนเข้าเมือง คณะกรรมการของเทศบาลเป็นผู้พิจารณางบประมาณ งบลงทุน เช่น งบก่อสร้าง บางเทศบาลจัดทำเอง แต่บางเทศบาลมอบอำนาจให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ เทศบาลสามารถจัดจ้างบริษัทหรือองค์กรทำการสอนบางรายวิชาได้ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่รัฐรับผิดชอบ รวมค่าใช้จ่ายอื่นๆ อาทิ เช่น ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ฯลฯ

ในทวีปเอเชียการจัดการศึกษาในประเทศญี่ปุ่น (ไม่เสียค่าใช้จ่ายจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น การบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่น เป็นการบริหารโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับจังหวัดและระดับเทศบาล โดยในระดับจังหวัดของแต่ละจังหวัดจะมีคณะกรรมการศึกษาจังหวัดรับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การศึกษาพิเศษ และกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ส่วนในระดับเทศบาลจะมีคณะกรรมการการศึกษาเทศบาลรับผิดชอบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ กฎหมายการศึกษาแห่งชาติซึ่งบัญญัติให้สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายการศึกษาแห่งชาติโดยประชาชนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาตามความสามารถโดยปราศจากการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ สถานะทางสังคม เศรษฐกิจ และชาติกำเนิดของครอบครัว ทั้งรัฐบาลกลางและท้องถิ่นต้องสนับสนุนทางการเงินอย่างเต็มที่ให้กับผู้ที่มีปัญหาในการรับการศึกษาอันเนื่องมาจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เปล่า (สิรินธรพร.2552: 30)

การบริหารงบประมาณการศึกษาของรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจและมีการแบ่งความรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่ชัดเจนว่ารัฐบาลกลางรับผิดชอบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในขณะที่จังหวัดรับผิดชอบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปและการศึกษาพิเศษ ส่วนการศึกษาภาคบังคับอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล แต่ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการบริหารและจัดการศึกษามีภาระรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาแต่ละระดับชั้น รัฐบาลกลางก็ยังมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย โดยมี การออกกฎหมายให้รัฐบาลกลางสนับสนุนการจัดการศึกษาของท้องถิ่นและจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงนโยบายและความจำเป็น ประเทศญี่ปุ่นมีมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องมีอาคารสถานที่และครูตามที่กำหนด (สิรินธรพร.2552: 31)

สาระสำคัญเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 49 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาตรา 10 วรรค 1 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วน ที่จะเริ่มดำเนินการตามเจตนารมณ์ดังกล่าวในปีแรก โดยกำหนดไว้ในข้อ 1.3 การลดภาระค่าครองชีพของ

ประชาชน ข้อ 1.3.1 ว่า "ให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี โดยสนับสนุนตำราในวิชาหลักให้แก่ทุกสถานศึกษา จัดให้มีชุดนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนฟรีให้ทันปีการศึกษา 2552 และสนับสนุนค่าใช้จ่ายอื่นๆเพื่อชดเชยรายการต่างๆที่สถานศึกษาเรียกเก็บจากผู้ปกครอง" อีกทั้งนโยบายของรัฐด้านการศึกษา ข้อ 3.1.4 กำหนดว่า "จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่อนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษา ตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรม รวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน" กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ดำเนินการตามเจตนารมณ์ดังกล่าวข้างต้นโดยจัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งการดำเนินการนี้ได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มอาชีพแล้ว 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2552 ณ โรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพมหานคร และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2552 ณ โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี วัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับรายการหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน เครื่องแบบนักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ภาครัฐให้การสนับสนุน

ในปีงบประมาณ 2550 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติให้สำนักงานการศึกษาดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียน โดยใช้งบประมาณกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2550 หมวดย่อยรายอื่น รายการค่าใช้จ่ายโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร โดยจัดสรรเพิ่มเติมจากเงินอุดหนุนรัฐบาล เป็นค่าใช้จ่ายรายหัว ให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 345,725 คน คนละ 1,500 บาท เป็นเงิน 518,587,500 บาท ตามรายละเอียดดังนี้ 1) ค่าชุดลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ชุดนอนอนุบาล/ชุดพลศึกษา 2) ค่าจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ 3) ค่าประกันอุบัติเหตุ 4) ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ 5) ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน 6) ค่าหนังสือเสริมการเรียน 7) ค่าใช้จ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.2552)

โครงการดังกล่าวสอดคล้องและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548-2551 ยุทธศาสตร์ที่ว่า พัฒนาการให้บริการการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ ด้วยการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 10 ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งมี

วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ให้โรงเรียนได้รับงบประมาณที่เพียงพอต่อการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน 2) ให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้มาตรฐานทัดเทียมกันโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณที่ต้องระดมทรัพยากรจากภายนอกเข้ามาสนับสนุน 3) เป็นตัวอย่างของประเทศในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นที่ต้องจัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ

หากพิจารณาวัตถุประสงค์ตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แล้วจะเห็นว่าวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้นได้กำหนดไว้เพื่อให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีงบประมาณเพื่อใช้จ่ายสำหรับให้บริการทางการศึกษาอย่างเพียงพอโดยไม่ต้องทำให้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต้องไปหางบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ มาสนับสนุนการจัดการศึกษาและมีคุณภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งการให้บริการด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานด้วยการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

2. สนับสนุนให้เด็กทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาในระบบโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ยกย่องมาตรฐานการศึกษาในระบบโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

4. พัฒนาศูนย์การเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถเติบโตและเป็น

พลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

โครงการเรียนดี เรียนฟรี อย่างมีคุณภาพ 15 ปี เริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา เรียนดีกับการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน 435 โรงเรียนในสังกัดให้เป็นที่ยอมรับเทียบเท่าโรงเรียนชั้นนำภายใต้มาตรฐาน "Bangkok World Class Smart School" เสริมด้วยหลักสูตรพิเศษ เช่น โรงเรียนหลักสูตรสองภาษา พร้อมเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนด้วยโครงการจัดการศึกษาผ่านดาวเทียม สนับสนุนเด็กทุกคนมีโอกาสได้เรียนอย่างเท่าเทียมกันจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการนักเรียน อุปกรณ์การเรียน ตามโครงการเรียนฟรี 20 รายการ ตั้งแต่อนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมทั้งจัดการเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กออทิสติกโดยส่งครูอบรมการคัดกรองและการสอนเด็กพิเศษซึ่งเปิดทำการสอนในโรงเรียนในสังกัด 74 แห่ง (กรุงเทพมหานคร.2550)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นโยบายเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นเรื่องใหม่สำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทย จึงทำให้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ค่อนข้างน้อย แต่ยังพอที่จะค้นหามาอธิบายได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552 :4-37) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง“การสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การดำเนินงานโครงการเรียนฟรี15 ปี อย่างมีคุณภาพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการรับรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น และความพึงพอใจและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการ “เรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ” ด้วยการสำรวจกลุ่มบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังเรียนและได้รับสิทธิตามนโยบาย นักเรียนที่ได้รับสิทธิและประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ เครื่องมือที่ใช้สำรวจคือ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์จำแนกตามกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 1,393 คน กลุ่มผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป 1,215 คนและกลุ่มนักเรียน 1,776 คน รวมทั้งสิ้น 5,384 คน พบว่าความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป และนักเรียนต่างเห็นว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์เป็นแนวนโยบายที่ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนอย่างยิ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนนักเรียนที่ขาดโอกาสและสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและห่างไกลได้รับความช่วยเหลือ หรือแบ่งเบาภาระเรื่องค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำ ข้าวของแพงเกินที่ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนจะสามารถใช้จ่ายได้ และผู้ปกครองเห็นว่าโครงการดังกล่าว สามารถช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายได้เพียงบางส่วน แต่ก็ยังเห็นว่า หากโครงการนี้ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผลประโยชน์จากโครงการนี้ทำให้เด็กและผู้ปกครองจะได้รับอย่างเต็มที่ ส่วนวิธีการดำเนินงาน กระบวนการตรวจสอบต้องมีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และทุกขั้นตอนของการดำเนินงานสามารถปิดช่องโหว่ของการทุจริตคอร์รัปชั่นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ประกอบการ และร้านค้าที่จะได้รับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมจะทำให้โครงการนี้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษา เห็นว่า เป็นการเพิ่มภาระงานของผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อยู่บ้าง เพราะเป็นโครงการใหม่ที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติต้องทำความเข้าใจและต้องรับมือกับผู้ปกครองจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจในโครงการฯ ต้องป้องกันปัญหาการทุจริต โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสาร การดำเนินงานไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดรวมทั้งการจับเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีจำนวนมาก และที่สำคัญหากจำนวนเงินงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานอาจต้องชี้แจงกับผู้ปกครอง และต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติม สถานศึกษาหรือเขตพื้นที่

จำเป็นต้องเสียงบประมาณในการประชุมชี้แจงมากขึ้น ทั้งนี้ความล่าช้าในขั้นตอนการเบิกจ่ายทำให้การปฏิบัติงานค่อนข้างมีปัญหา อย่างไรก็ตาม ทุกฝ่ายเห็นว่าหากมีการปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานและแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินงานตั้งแต่บัดนี้ ในช่วงเวลาต่อไปจะทำให้ระบบการดำเนินงานง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น ส่วนความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพพบว่า ทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการดำเนินโครงการมากโดยเฉพาะนักเรียน เพราะสามารถช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองได้ ขณะที่นักเรียนมีความพอใจปานกลางต่อการดูแลรักษาหนังสือเรียนที่ได้รับตามข้อกำหนดของโครงการฯ ซึ่งจะเห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่อาจจะยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับข้อปฏิบัติของการใช้หนังสือเรียน หรือการยืมหนังสือเรียน ส่วนผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อความสะดวกในการรับเงินค่าชุดนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนมากที่สุด ส่วนความพึงพอใจต่อความครบถ้วนของหนังสือเรียนที่ใช้ระบบยืมผู้ปกครองมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ธมณรัตน์ เจริญรัตน์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตมีนบุรี การประเมินโครงการฯโดยใช้โมเดลเคนทรีแนซ ของสเติร์ก ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติ และผลการดำเนินงานของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 30 คน ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร จำนวน 405 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน จำนวน 115 คน นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 372 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 354 คน หัวหน้าฝ่ายการศึกษาและเจ้าหน้าที่ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกการสำรวจข้อมูลเอกสารแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1.โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในด้านปัจจัยนำเข้ามีผลการประเมินในระดับสูงกว่าร้อยละ 80 ทุกรายการ ยกเว้นจำนวนบุคลากร พบว่าร้อยละ 70 ของผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าจำนวนบุคลากรมีความเพียงพอ ร้อยละ 84.7 ของข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าจำนวนบุคลากรมีความเพียงพอ ร้อยละ 20 ของหัวหน้าฝ่ายการศึกษาและเจ้าหน้าที่มีความคิดเห็นว่าจำนวนบุคลากรมีความเพียงพอ ซึ่งความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

2.โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในด้านกระบวนการปฏิบัติ มีผลการประเมินในระดับสูงกว่าร้อยละ 80 ทุกรายการ

3.โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในด้านผลการดำเนินงานของโครงการฯ มีผลการประเมินตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในระดับมาก ค่าเฉลี่ย สูงกว่า 3.5 ทุกรายการ ยกเว้นด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4/2549

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2550 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2551 ในระดับโรงเรียน พบว่าค่าเฉลี่ย สูงกว่าระดับ 2.0 จำนวน 7 โรงเรียน และค่าเฉลี่ย ต่ำกว่าระดับ 2.0 จำนวน 2 โรงเรียน แต่ค่าเฉลี่ยรวมสูงกว่าระดับ 2.0

4.แนวทางกระบวนการดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพซึ่งจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนเป็นรายหัว คนละ 1,500 บาท จำนวน 7 รายการ ควรให้โรงเรียนสำรวจความต้องการของนักเรียน/ผู้ปกครอง ตามสภาพที่เป็นจริง แล้วให้แต่ละโรงเรียนบริหารงบประมาณเองภายในวงเงินที่ได้รับจัดสรรไม่จำเป็นต้องเป็น 7 รายการ หรือมอบเงินให้นักเรียน/ผู้ปกครองนักเรียนไปบริหารจัดการเองภายใต้ขอบเขตที่กำหนด

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติ และผลของโครงการที่มีการดำเนินการที่สอดคล้องกันระหว่างแผนงาน/ความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ในระดับดี

กัณฑ์พร กรรณสูตร (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การรับรู้โครงการประชาสัมพันธ์ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของรัฐบาล กรณีศึกษาผู้ปกครองนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ วัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาการรับรู้ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีต่อโครงการนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามขั้นตอนโครงการนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของผู้ปกครองนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์โครงการนโยบายเรียนฟรี 15 ปี

โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey research) ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองที่นำนักเรียนเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สังกัดพื้นที่ของสำนักงานพื้นที่การศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ผลการศึกษาใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายผลการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวด้วยสถิติ (One Way ANOVA F-test) และการทดสอบหาความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1.ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.00 มีอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 43.50 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) ร้อยละ 30.25 มีอาชีพเป็น

พนักงานบริษัทเอกชน เป็นร้อยละ 45.50 มีรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 53.25 เป็นนักเรียนในระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 51.00 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนเกริกวิทยาลัย โรงเรียนเทคโนโลยีบริหารธุรกิจสมุทรปราการ โรงเรียนเทคโนโลยีไทยไต้หวัน และโรงเรียนสุวรรณภูมิเทคโนโลยีและบริหารธุรกิจ ในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ 25.00

2.การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยรับจากสื่อประเภทสื่อมวลชนมากที่สุด รองลงมาจากสื่อบุคคล สื่อใหม่(เว็บไซต์)และสื่อเฉพาะกิจตามลำดับ

3.ความรู้เกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ในระดับสูง ร้อยละ 37.00

4.ทัศนคติที่มีต่อนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล

5.ขั้นตอนการปฏิบัติตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติตามได้ถูก 1 ขั้นตอน ร้อยละ 26.75

6.การทดสอบสมมติฐาน

6.1 ลักษณะทางประชากรของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับรายได้ และระดับชั้นของนักเรียนของผู้ปกครอง มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์นโยบายเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2 การเปิดรับโดยรวม มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาลของผู้ปกครอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

6.3 ความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองที่มีต่อนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาลมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามขั้นตอนนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างถูกต้อง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามและสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

สิรินทร์พร วงศ์พิรกุล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา: การประยุกต์วิธีการประเมินแบบผสมผสาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปสู่การปฏิบัติ 2) ติดตามและประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของสถานศึกษาในการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครองต่อการดำเนินงานตาม

แนวนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประเมินแบบผสมผสาน (Mixed-Method Evaluation) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลที่รับนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 250 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ และผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติในสถานศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. การประเมินกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดองค์กร 2) การวางแผน 3) การประชาสัมพันธ์ 4) การสำรวจนักเรียนสละสิทธิ์ 5) การจัดซื้อหนังสือเรียน 6) การดำเนินการเรื่องเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน 7) การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 8) การติดตามและตรวจสอบ มีตัวบ่งชี้ 65 ตัวบ่งชี้

2. ภาพรวมของกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา มีผลการประเมินในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีปฏิบัติในสถานศึกษา จำแนกตามระดับการจัดการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด มีรายละเอียดดังนี้

ก่อนเริ่มการดำเนินงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการจัดการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัดมีผลต่อกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระดับการจัดการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

ระหว่างการทำงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการจัดการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัดต่อกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่พบว่าปัจจัยหลักอย่างขนาดสถานศึกษามีผลต่อกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจะมีกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาได้ดีกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก

ภาพรวมการดำเนินงานในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างระดับการจัดการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัดมีผลต่อกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า ระดับการจัดการศึกษา ขนาดสถานศึกษา และจังหวัด เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งไม่มีผลต่อกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา

3. ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานของสถานศึกษามีสาเหตุมาจาก ขาดการอธิบายรายละเอียดในการดำเนินงานต่อผู้ปฏิบัติในสถานศึกษาข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ สร้างความตระหนักกับผู้ปกครองและนักเรียนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของนโยบายเรียนฟรี 15 ปี

สุพจน์ สิ้นขุนทด(2554 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 และ 2) เปรียบเทียบระดับปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า F-test (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' ผลการศึกษา พบว่า

1. ปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม และตรวจสอบ ร่องลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผล และรายงานผล ด้านการวางแผน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการดำเนินการ

2. ปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน ภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

คิง (King. 1974: 770) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตรการศึกษา พระคัมภีร์ไบเบิล มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ก่อนที่จะเผยแพร่กับสาธารณชน โดยประยุกต์ใช้แบบจำลองที่สังเคราะห์มาจากแบบจำลอง เคาน์ตีแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance model) และแบบจำลองการวิจารณ์เชิงการศึกษาของ เอสไชนเนอร์ (Esiner's Education Criticism) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลคือ นักเรียนอายุ 9-12 ปี ที่อยู่ในการทดสอบภาคสนาม ผลการประเมินพบว่า หลักสูตรขาดการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ฝึกสอนกับที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัย

ซอน (Sohn. 1994: 4589) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้แบบจำลองการรักษายาบาลในการประเมินหลักสูตรการรักษายาบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาผลจากการใช้แบบจำลองในการ ประเมินหลักสูตรการรักษายาบาล แบบจำลองการรักษายาบาลเป็นการรวมแนวคิดการประเมิน จากหลายแนวคิด ซึ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วนของรูปแบบการประเมินสังเคราะห์แนวคิดจาก แบบจำลองเคาน์ตีแนนซ์ ของสเตค (Stake's Countenance model) แบบจำลองชิปของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP model) และแบบจำลองความไม่สอดคล้องของโพรวิส (Provus's Discrepancy model) ในส่วนของการฝึกภาคปฏิบัติซึ่งเป็นการประเมินเชิงคุณภาพ ส่วนนี้สังเคราะห์ แนวคิดจากแบบจำลองการตอบสนองของสเตค (Stake's Responsive model) แบบจำลองเพื่อการ ประจักษ์แจ้งของแฮมิลตันและพาร์เลตต์ (Hamilton; & Parlett's lumination) และแบบจำลองการ วิจารณ์เชิงการศึกษาของเอสไชนเนอร์ (Esiner's Education Criticism) แนวคิดจาก 6 แบบจำลองที่ กล่าวมาแล้วจะนำไปใช้ในการประเมินหลักสูตรการรักษายาบาล ซึ่งมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นั่นคือแบบจำลองของการรักษายาบาล ผลการประเมินพบว่า แบบจำลองการรักษายาบาล สามารถมีความเหมาะสมกับการประเมินหลักสูตรการรักษายาบาลและนำเสนอข้อเสนอแนะว่า ควร นำแบบจำลองไปใช้ในบริบทอื่นที่มีหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น วิชาชีพชั้นสูง

เรนดูลิน (Rendulic. 1995: 70) ทำการวิจัยเรื่อง การตรวจหาวิธีการประเมินคุณค่าที่มี ศักยภาพและความตรงของแบบจำลองการประเมินหลักสูตร(ICE model) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา แบบจำลองการประเมินหลักสูตรจากหลายๆแนวคิด ให้เป็นแบบการประเมินหลักสูตรโดยเฉพาะ ของวิทยาลัยชุมชน (Community College) และทำการทดสอบวิธีการตัดสินคุณค่าและความตรงของ โมเดลที่พัฒนาขึ้น นั่นคือ ICE model ซึ่งเป็นการสังเคราะห์แนวคิด จากแบบจำลองชิปของ สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP model) และแบบจำลองเคาน์ตีแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance model) แบบจำลองที่พัฒนาขึ้น (ICE model) ได้นำไปใช้ ในการประเมินหลักสูตร การศึกษาในมหาวิทยาลัยชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษานำร่อง และทำการวิเคราะห์ผลการประเมิน

(Meta Evaluation) พบว่า ICE model มีศักยภาพและมีความตรงในการประเมินหลักสูตร และยังไปกว่านั้น สารสนเทศที่ได้จากการประเมิน ยังนำไปใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตรได้

กีเกอร์ (Gregor.1995: 1230) ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แบบจำลองเคนทิแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance model) ในการประเมินโครงการอบรมผู้สอน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการ ฝึกอบรมผู้สอน โดยใช้แบบจำลองเคนทิแนนซ์ของสเตค (Stake's Countenance model) เป็นกรอบการประเมิน และศึกษาความสัมพันธ์ ภาวะก่อนการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ (Antecedents) กระบวนการเรียนรู้ (Transactions) และผลจากการฝึกภาคปฏิบัติ (Outcomes) เก็บรวบรวมข้อมูลจาก วัตถุประสงค์ของโครงการ กรอบแนวคิดและทฤษฎีการเลือกเกณฑ์มาตรฐาน คุณลักษณะของครูผู้สอน การวางแผนการสอน และผลของการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือการสังเกตการณ์ดำเนินงานโครงการ 2 วัน และฟังเทปการบรรยาย การสัมภาษณ์ผู้สอนก่อนที่จะติดตามโครงการ 12 คน เกี่ยวกับการฝึกอบรม และวิเคราะห์เนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนของโปรแกรมที่ต้องปรับปรุง คือการประเมินความต้องการจำเป็น การเลือกเกณฑ์มาตรฐาน การวิเคราะห์โครงการ และอธิบายบทบาทให้เข้าใจง่าย และผลการทดลองใช้แบบจำลองเคนทิแนนซ์ของสเตคในการประเมินโครงการ ทำให้การประเมินมีระบบ ในแง่ของการเก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศการจัดการโครงการ รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน ซึ่งได้มีวิธีการดำเนินการตาม ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากร ในโรงเรียนที่ดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 - ปีงบประมาณ 2554

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 25 คน ครูผู้สอน จำนวน 172 คน และบุคลากรในโรงเรียนจำนวน 77 คน ที่ดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551- ปีงบประมาณ 2554 รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้จำนวน 274 คน

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. การสุ่มตัวอย่างจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยใช้ประชากรจริงเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 25 คน

2. จำนวนครูผู้สอน และบุคลากร ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างโดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยๆ หรือแบ่งเป็นชั้นภูมิก่อน โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (homogeneous) แล้วสุ่มเพื่อให้ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

ดังนั้น แบ่งตามขนาดของโรงเรียน 16 โรงเรียนในเขตตลิ่งชัน ซึ่งมีโรงเรียนขนาดเล็ก 11 โรงเรียน ขนาดกลาง 2 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน

โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร	จำนวนสถานศึกษา จำแนกตามขนาด				ประชากร									รวม
					จำแนกตามขนาดสถานศึกษา									
	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			บุคลากร							
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เล็ก	กลาง	ใหญ่	
ในเขตตลิ่งชัน	11	2	3	16	11	5	9	133	53	116	54	12	30	423

ตาราง 2 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

ที่	โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน	จำนวน								
		ประชากร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา					กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา			
		ขนาด	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	บุคลากร	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	บุคลากร	รวม
1	ร.ร.จิมพลี	ใหญ่	3	58	11	72	3	33	9	45
2	ร.ร.วัดรัชฎาธิฐาน	ใหญ่	3	31	8	42	3	18	7	28
3	ร.ร.ชุมทางตลิ่งชัน	ใหญ่	3	27	11	41	3	15	9	27
4	ร.ร.วัดชัยพฤกษ์มาลา	กลาง	3	27	3	33	3	15	2	20
5	ร.ร.วัดปากน้ำฝ่งเหนือ	กลาง	2	26	9	37	2	15	7	24
6	ร.ร.วัดตลิ่งชัน (ปันทองสันฐาคาร)	เล็ก	1	16	4	21	1	9	3	13
7	ร.ร.วัดทอง (อุดมศิลป์วิทยาคาร)	เล็ก	1	15	4	20	1	9	3	13
8	ร.ร.วัดไก่อเตีย (สวัสดิ์ประชานุถ)	เล็ก	1	12	5	18	1	7	4	12
9	ร.ร.วัดกระโจมทอง	เล็ก	1	12	4	17	1	7	3	11
10	ร.ร.วัดอินทราวาส	เล็ก	1	12	5	18	1	7	4	12
11	ร.ร.วัดโพธิ์	เล็ก	1	11	4	16	1	6	3	10
12	ร.ร.วัดมะกอก	เล็ก	1	13	6	20	1	7	5	13

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน	จำนวน								
		ประชากร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา					กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา			
		ขนาด	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	บุคลากร	รวม	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	บุคลากร	รวม
13	ร.ร.วัดพิบูล	เล็ก	1	15	6	22	1	9	5	15
14	ร.ร.วัดเกาะ	เล็ก	1	7	5	13	1	4	4	9
15	ร.ร.วัดช้างเหล็ก	เล็ก	1	9	5	15	1	5	4	10
16	ร.ร.วัดประสาธ	เล็ก	1	11	6	18	1	6	5	12
รวม			25	302	96	423	25	172	77	274

สรุปจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 25 คน ครูผู้สอน จำนวน 172 คน และบุคลากรในโรงเรียน
จำนวน 77 คน

โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวนครูผู้สอน กับบุคลากร โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบ
ง่ายโดยใช้สูตร Yamane's ตามสูตร ดังนี้ (Yamane, Taro. 1967: 886)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน จำนวนหน่วยประชากรทั้งหมด
 e แทน ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ = 0.05

แทนค่า $n = \frac{302}{1 + 302(.05)^2}$

$$n = 172$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจำนวนครูผู้สอน จึงเท่ากับ 172 คน

แทนค่า $n = \frac{96}{1 + 96(.05)^2}$

$$n = 77$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจำนวนบุคลากร จึงเท่ากับ 77 คน

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ที่	สถานภาพ	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ผู้บริหาร	25	25
2	ครูผู้สอน	302	172
3	บุคลากร	96	77
	รวม	423	274

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ใช้สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 ใช้ถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากร เกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

- 1.ศึกษา เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.เขียนนิยามตามประเด็นการประเมิน
- 3.การสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ
ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการเรียนฟรี เรียนดี
อย่างมีคุณภาพ

4.นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโทตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามในด้านภาษาที่ใช้ ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยาม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท

5.นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยหาค่าอำนาจจำแนกข้อคำถามและหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

การหาคุณภาพแบบสอบถาม

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha co-efficient) (ศุภชัย ยาวะประภาฯ. 2544: 8-11)

$$\text{สูตร} \quad \alpha = \frac{k}{k-1} \left[\frac{1 - \sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

โดยที่

α แทนที่ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K แทนที่ จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_i^2 แทนที่ ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_t^2 แทนที่ ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

จากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.95

6.จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

โดยข้อคำถามแต่ละข้อเป็นมาตรวัดแบบ Likert (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนน

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเฉลี่ย

4.51 - 5.00 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 - 4.50 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยมาก
2.51 - 3.50 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
1.51 - 2.50 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.50 คะแนน	หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.ผู้วิจัยทำหนังสือขอเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ยื่นต่อผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล นัดหมาย วัน เวลา และวิธีการ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2.ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลตามวัน เวลา ที่ได้นัดหมาย
- 3.นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ และนำไปบันทึก วิเคราะห์และสรุปผลตามประเด็นการวิจัย

5. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดการและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1.สถิติพรรณนา (Description Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล และข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินผล 4 ด้าน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
- 2.สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ในการศึกษาหาความแตกต่างของตัวแปร และศึกษาอิทธิพลของตัวแปร เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของ แบบสอบถามในกลุ่มที่มีตัวแปร 2 กลุ่มเป็นอิสระจากกันโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ในกลุ่มตัวแปร มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA: Analysis Of Variance)

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ 0.50

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 4 คุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
เพศชาย	146	53.3
เพศหญิง	128	46.7
รวม	274	100.0
2. อายุ		
20 – 30 ปี	6	2.2
31 – 40 ปี	36	13.1
41 - 50 ปี	149	54.4
51 ปีขึ้นไป	83	30.3
รวม	274	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
3. ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการ	15	5.5
รองผู้อำนวยการ	10	3.6
ครูผู้สอน	172	62.8
บุคลากร	77	28.1
รวม	274	100.0
4. วุฒิทางการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	62	22.6
ปริญญาตรี	194	70.8
สูงกว่าปริญญาตรี	18	6.6
รวม	274	100.0
5. รายได้ต่อเดือน		
ไม่เกิน 10,000 บาท	63	23.0
10,001-20,000 บาท	14	5.1
20,001- 30,000 บาท	147	53.6
30,001 บาทขึ้นไป	50	18.2
รวม	274	100.0
6. ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	42	15.3
5 - 10 ปี	166	60.6
11 - 15 ปี	57	20.8
15 ปีขึ้นไป	9	3.3
รวม	274	100.0

จากตาราง 4 พบว่า

1. เพศ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีมากถึงร้อยละ 53.3 และเพศหญิงร้อยละ 46.7

2. อายุ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปีมากที่สุดร้อยละ 54.4 รองลงมา มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 30.3 อายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 13.1 และอายุ 20 – 30 ปี ร้อยละ 2.2

3. ตำแหน่งปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 62.8 รองลงมา คือนุเคราะห์ ร้อยละ 28.1 ผู้อำนวยการ ร้อยละ 5.5 และรองผู้อำนวยการ ร้อยละ 3.6

4. วุฒิการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70.8 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 22.6 และสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 6.6

5. รายได้ต่อเดือน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ร้อยละ 53.6 รองลงมา มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 23.0 มีรายได้ 30,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 18.2 และมีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท ร้อยละ 5.1

6. ประสบการณ์ทำงาน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี ร้อยละ 60.6 รองลงมา มีประสบการณ์ทำงาน 11 – 15 ปี ร้อยละ 20.8 มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 15.3 และมีประสบการณ์ทำงาน 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 3.3

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพทั้ง 4 ด้าน

2.1 ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเรียนฟรี
เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านบริบท

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
ด้านบริบท			
1. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย	4.52	0.77	เห็นด้วยมากที่สุด
2. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และบรรเทาความเดือดร้อนของ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	4.58	0.68	เห็นด้วยมากที่สุด
3. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการ เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา	4.52	0.72	เห็นด้วยมากที่สุด
4. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เปิดโอกาสให้ นักเรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง	4.41	0.78	เห็นด้วยมาก
5. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเสมอภาค	4.00	0.90	เห็นด้วยมาก
6. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการ ที่กระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ	3.59	0.99	เห็นด้วยมาก
7. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการ ที่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้เกิดความเป็นธรรม ในโอกาสทางการศึกษา	3.88	1.04	เห็นด้วยมาก
8. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีนักการเมือง ได้ผลประโยชน์จากการทำโครงการนี้	2.11	0.82	เห็นด้วยน้อย
9. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีความขัดแย้ง กันระหว่างผู้บริหารกับครูผู้ปฏิบัติงานตามโครงการอยู่เป็น ประจำ	2.10	0.80	เห็นด้วยน้อย

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ความคิดเห็น
10. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ผลิตทรัพยากรที่มีคุณค่า ให้แก่สังคม	3.84	0.89	เห็นด้วยมาก
11. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มุ่งหวังที่จะสร้างเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี ออกสู่สังคม	3.96	0.94	เห็นด้วยมาก
12. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคมส่วนรวม	4.16	0.97	เห็นด้วยมาก
13. การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปรับปรุงและการพัฒนาโครงการฯ	3.93	0.96	เห็นด้วยมาก
14. ควรให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดซื้อ/จัดหา หนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน อุปกรณ์การเรียนตามโครงการ	3.98	0.78	เห็นด้วยมาก
15. ควรมีการให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดซื้อหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียนแก่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง	4.45	0.60	เห็นด้วยมาก
รวม	3.87	0.46	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 5 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านบริบท อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และบรรเทาความเดือดร้อนของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาตามลำดับ นอกนั้นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี
อย่างมีคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้า

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านปัจจัยนำเข้า			
1. ความตั้งใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพมีน้อย	2.38	1.18	เห็นด้วยน้อย
2. โครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องแบกรับภาระงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิม	2.53	1.09	เห็นด้วยน้อย
3. บุคลากรในการดำเนินงานตามโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ได้รับการอบรมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง	3.55	0.96	เห็นด้วยมาก
4. มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการฯของบุคลากรอย่างชัดเจน	3.89	0.94	เห็นด้วยมาก
5. ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดีอย่างมีคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จได้	3.91	1.01	เห็นด้วยมาก
6. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้สำหรับการทำโครงการฯนี้มีจำนวนน้อย	2.42	1.20	เห็นด้วยน้อย
7. โรงเรียนได้รับการสนับสนุน สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์การเรียนของโครงการฯอย่างเต็มที่	3.55	0.90	เห็นด้วยมาก
8. การจัดเก็บข้อมูลของ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร	2.33	0.71	เห็นด้วยน้อย
รวม	3.07	0.44	เห็นด้วยปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านปัจจัยนำเข้ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการ เรียนฟรี เรียนดีอย่างมีคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จได้ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ตามโครงการฯของบุคลากรอย่างชัดเจน และบุคลากรในการดำเนินงานตามโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ได้รับการอบรมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนได้รับการสนับสนุน สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์การเรียนของโครงการฯอย่างเต็มที่

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านกระบวนการ

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านกระบวนการ			
1. หัวใจสำคัญของการดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ	4.31	0.79	เห็นด้วยมาก
2. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีแนวทาง รูปแบบ และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน	3.99	0.93	เห็นด้วยมาก
3. กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ไม่เอื้อต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดีอย่างมีคุณภาพ	2.59	1.10	เห็นด้วยปานกลาง
4. มีการแจ้งการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของโครงการฯ ที่ถูกต้องตามสิทธิ และโอกาสของนักเรียน	3.74	0.81	เห็นด้วยมาก
5. มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ อย่างรวดเร็ว และมีความชัดเจน	3.75	1.03	เห็นด้วยมาก
6. มีการจัดประชุมผู้ปกครองให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการฯ อย่างละเอียด	3.72	0.91	เห็นด้วยมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
7. มีการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ	3.72	1.08	เห็นด้วยมาก
8. ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงการติดตาม ตรวจสอบ เมื่อมีปัญหาข้อร้องเรียนในสถานศึกษา ว่าดำเนินงานตามโครงการฯ ไม่ยุติธรรม	3.93	0.81	เห็นด้วยมาก
9. ผู้บริหารโรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง	3.91	0.96	เห็นด้วยมาก
10. ระบบตรวจสอบงบประมาณการใช้จ่ายเงินตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีความโปร่งใส	3.75	1.28	เห็นด้วยมาก
รวม	3.74	0.66	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 7 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านกระบวนการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ไม่เอื้อต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดีอย่างมีคุณภาพ และนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านผลลัพธ์

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลลัพธ์			
1. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น	3.51	1.12	เห็นด้วยมาก
2. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่สามารถดำเนินการหาผลประโยชน์ ซึ่งไม่อาจตรวจสอบได้	3.23	1.43	เห็นด้วยปานกลาง
3. การติดตาม ตรวจสอบการจัดซื้อหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนเป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม	3.76	1.07	เห็นด้วยมาก
4. นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน เนื่องจากได้รับการสนับสนุนหนังสือเรียน อุปกรณ์ การเรียนและเครื่องแบบนักเรียนครบทุกคน	3.89	1.04	เห็นด้วยมาก
5. ทุกคนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ	3.90	1.06	เห็นด้วยมาก
6. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น	3.60	1.15	เห็นด้วยมาก
7. โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น	4.45	0.70	เห็นด้วยมาก
รวม	3.26	0.57	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 8 พบว่าความคิดเห็นโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านผลลัพธ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่สามารถดำเนินการหาผลประโยชน์ ซึ่งไม่อาจตรวจสอบได้และนอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้าน จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ	ชาย (n= 146)		หญิง (n = 128)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านบริบท	3.84	3.90	0.47	0.44	0.70	0.40
ด้านปัจจัยนำเข้า	3.09	3.05	0.45	0.44	0.04	0.84
ด้านกระบวนการ	3.71	3.77	0.71	0.61	3.12	0.08
ด้านผลลัพธ์	3.73	3.81	0.73	0.66	0.99	0.32

จากตาราง 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นโดยรวมต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้าน จำแนกตามอายุ

ความคิดเห็นต่อโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมี คุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	3	0.69	0.23	1.08	0.36
	ภายในกลุ่ม	270	56.95	0.21		
	รวม	273	57.64			
ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	3	0.84	0.28	1.43	0.23
	ภายในกลุ่ม	270	52.59	0.19		
	รวม	273	53.43			
ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.81	0.60	1.38	0.25
	ภายในกลุ่ม	270	118.17	0.44		
	รวม	273	119.98			
ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.36	0.12	0.24	0.87
	ภายในกลุ่ม	270	132.90	0.49		
	รวม	273	133.26			

จากตาราง 10 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในแต่ละด้านที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้าน จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน

ความคิดเห็นต่อโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมี คุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	3	0.87	0.29	1.39	0.25
	ภายในกลุ่ม	270	56.76	0.21		
	รวม	273	57.64			
ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	3	0.58	0.19	0.98	0.40
	ภายในกลุ่ม	270	52.85	0.20		
	รวม	273	53.43			
ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.40	0.47	1.07	0.36
	ภายในกลุ่ม	270	118.57	0.44		
	รวม	273	119.98			
ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.16	0.39	0.79	0.50
	ภายในกลุ่ม	270	132.10	0.49		
	รวม	273	133.26			

จากตาราง 11 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในแต่ละด้านที่มีต่อ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ จำแนกตามตำแหน่งปัจจุบัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ความคิดเห็นต่อโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมี คุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	2	0.33	0.16	0.77	0.46
	ภายในกลุ่ม	271	57.31	0.21		
	รวม	273	57.64			
ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	0.05	0.27	0.76
	ภายในกลุ่ม	271	53.32	0.20		
	รวม	273	53.43			
ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.84	0.42	0.95	0.39
	ภายในกลุ่ม	271	119.14	0.44		
	รวม	273	119.98			
ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.78	0.39	0.80	0.45
	ภายในกลุ่ม	271	132.48	0.49		
	รวม	273	133.26			

จากตาราง 12 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในแต่ละด้านที่มีต่อ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้าน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

ความคิดเห็นต่อโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมี คุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	3	0.32	0.11	0.50	0.68
	ภายในกลุ่ม	270	57.32	0.21		
	รวม	273	57.64			
ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	3	0.35	0.12	0.59	0.62
	ภายในกลุ่ม	270	53.08	0.20		
	รวม	273	53.43			
ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.24	0.41	0.94	0.42
	ภายในกลุ่ม	270	118.74	0.44		
	รวม	273	119.98			
ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.05	0.35	0.72	0.54
	ภายในกลุ่ม	270	132.21	0.49		
	รวม	273	133.26			

จากตาราง 13 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในแต่ละด้านที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ แต่ละด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็นต่อโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมี คุณภาพ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	3	0.14	0.05	0.23	0.88
	ภายในกลุ่ม	270	57.49	0.21		
	รวม	273	57.64			
ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	3	0.09	0.03	0.16	0.93
	ภายในกลุ่ม	270	53.33	0.20		
	รวม	273	53.43			
ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.52	0.17	0.39	0.76
	ภายในกลุ่ม	270	119.46	0.44		
	รวม	273	119.98			
ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.23	0.41	0.84	0.47
	ภายในกลุ่ม	270	132.03	0.49		
	รวม	273	133.26			

จากตาราง 14 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในแต่ละด้านที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นด้านบริบทดังนี้

1. “ผู้ปกครองควรได้สิทธิในการเลือกซื้อหนังสือ อุปกรณ์การเรียน และไม่ควรจำกัดควรให้เลือกซื้ออะไรก็ได้”

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นด้านปัจจัยนำเข้าดังนี้

1. “ควรเพิ่มงบประมาณที่จัดสรรให้”
 2. “ควรปรับปรุงโครงการเพราะไม่มีการเรียนฟรีจริง และมีการจ่ายแค่บางส่วน”
 3. “ควรมีการเบิกจ่ายเงินก่อนเปิดภาคเรียน”
 4. “ควรชี้แจงแก่นักเรียน และผู้ปกครองอย่างชัดเจนในส่วนค่าใช้จ่ายที่ยื่นนอกเหนือโครงการ”

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นด้านกระบวนการดังนี้

1. “ควรแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการให้ชัดเจน”
 2. “ต้องโปร่งใสตรงไปตรงมา ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานต้องรับผิดชอบหน้าที่และไม่คิดว่าเป็นภาระ”
 3. “ครูผู้สอน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานทำหน้าที่ให้ดีที่สุด”

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นด้านผลลัพธ์ดังนี้

1. “ต้องปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรโดยต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อยุคปัจจุบัน”
 2. “ด้านจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนนั้น ยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพได้จริงจัง ควรมีการปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้าน ผลผลิต มาตรฐาน คุณภาพทางวิชาการให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีศักยภาพต่อผู้เรียนและ ประเทศชาติต่อไป”
 3. “ด้านโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เห็นว่า ควรที่จะทำให้ดีและฟรีให้จริงโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในภายหลังตามมา”

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตตลิ่งชัน โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่าง 274 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ตำแหน่งครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 20,000 – 30,000 บาท และมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี

2. ผลการทดสอบตามสมมุติฐาน

2.1 สมมุติฐานที่ 1 การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 1 ที่ว่าการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในเขตตลิ่งชันอยู่ในระดับดีมาก

2.2 สมมุติฐานที่ 2 คุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ ความเห็นแตกต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ ความเห็นต่อการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในเขตตลิ่งชัน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 2

2.3 สมมุติฐานที่ 3 แต่ละโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นต่อการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แตกต่างกัน

จากผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า แต่ละโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3

ผลที่ได้จากการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน

1. การอภิปรายผลความแตกต่างที่มาจากคุณลักษณะส่วนบุคคล

ตัวแปร	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
เพศ		✓
อายุ		✓
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน		✓
วุฒิการศึกษา		✓
รายได้ต่อเดือน		✓
ประสบการณ์ทำงาน		✓

ผลการวิจัย โดยภาพรวมพบว่าคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ทำงาน ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การอภิปรายความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ มีดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท

ความคิดเห็นด้านบริบท เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยมากที่สุด 3 ข้อ คือ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และบรรเทาความเดือดร้อนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา อธิบายได้ว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งใน การพัฒนาชาติ การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันอัตราค่าครองชีพสูงขึ้น รัฐบาลควรสนับสนุนโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย ตลอดจนมีการติดตามผล และการประเมินผลของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การตอบสนองนั้นตรงกับกลุ่มเป้าหมาย นโยบายให้ความพึงพอใจมีคุณค่าต่อสังคม สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552 :4-37) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง “การสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี15 ปี อย่างมีคุณภาพ” พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ประชาชนทั่วไป และนักเรียนต่างเห็นว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมีประโยชน์เป็นแนวนโยบายที่ควร มีการส่งเสริม สนับสนุนอย่างยิ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนนักเรียนที่ขาดโอกาสและ สถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและห่างไกลได้รับความช่วยเหลือ หรือแบ่งเบาภาระเรื่องค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำ ข้าวของแพงเกินที่ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนจะสามารถใช้ จ่ายได้ และผู้ปกครองเห็นว่าโครงการดังกล่าว สามารถช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายได้เพียงบางส่วน แต่ก็ ยังเห็นว่า หากโครงการนี้ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจน มากยิ่งขึ้น ผลประโยชน์จากโครงการนี้ทำให้เด็กและผู้ปกครองจะได้รับอย่างเต็มที่ ส่วนวิธีการ ดำเนินงาน กระบวนการตรวจสอบต้องมีความชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ และทุกขั้นตอนของการ ดำเนินงานสามารถปิดช่องโหว่ของการทุจริตคอร์รัปชั่นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ประกอบการ และ ร้านค้าที่จะได้รับผลประโยชน์ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมจะทำให้โครงการนี้เกิดประสิทธิภาพมาก ยิ่งขึ้น ส่วนการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นที่เห็นด้วย น้อย มีอยู่ 2 ข้อ คือ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีนักการเมืองได้ผลประโยชน์จากการทำโครงการนี้ และมีความขัดแย้งกันระหว่างผู้บริหารกับ ครูผู้ปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำ อธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2552 :4-37) “การสำรวจ ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี15 ปี อย่างมีคุณภาพ” พบว่าผู้บริหาร สถานศึกษา เห็นว่า เป็นการเพิ่มภาระงานของผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่อยู่บ้าง เพราะเป็นโครงการ ใหม่ที่เพิ่งเริ่มปฏิบัติต้องทำความเข้าใจและต้องรับมือกับผู้ปกครองจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจใน โครงการฯ ต้องป้องกันปัญหาการทุจริต โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสาร การดำเนินงานไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดรวมทั้งการจัดเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีจำนวนมาก และ ที่สำคัญหากจำนวนเงินงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานอาจต้องชี้แจงกับผู้ปกครอง และต้อง ทำความเข้าใจเพิ่มเติม สถานศึกษาหรือเขตพื้นที่จำเป็นต้องเสียงบประมาณในการประชุมชี้แจง มากขึ้น โดยก็นำแนวคิดสวัสดิการการศึกษาและความเป็นมาการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร เรื่อง ความสำคัญของงานสวัสดิการสังคม (ระพีพรรณ คำหอม.2549 หน้า 1-5) กล่าวว่างานสวัสดิการ สังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่า วัฏจักรชีวิต (Life Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคน ต้องได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ซึ่งมักจะมีข้อคำถามว่า ใครควรจะทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน และใครควรจะได้รับการบ้าง คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะได้รับการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะทำให้คนในสังคมได้รับการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง การกระจายบริการหรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มีลักษณะปัญหาหลากหลาย แตกต่างกันได้รับการอย่างเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้งเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญา แนวคิด พัฒนาการของสังคมแต่ละสังคม และการประยุกต์ใช้ในลักษณะของนโยบายแผนงานและกิจกรรม

หน้าที่สำคัญของรัฐอีกประการหนึ่งคือ การดูแลรับผิดชอบให้ประชาชนที่เดือดร้อนให้ได้รับการบริการสังคมขั้นพื้นฐานหรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐ ฉะนั้นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil Right) ก็ควรจะได้รับการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของรัฐ รัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชน ในอดีตรัฐกับประชาชนได้สร้างพันธะสัญญาร่วมกันที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” อำนาจของรัฐจึงเป็นอำนาจที่ชอบธรรม รัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพของตน ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธาเชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า

ความคิดเห็นของด้านปัจจัยนำเข้า เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่ามีความเห็นด้วยน้อย คือ ความตั้งใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีน้อย เป็นโครงการที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องแบกรับภาระงานที่เพิ่มขึ้น งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้สำหรับโครงการมีจำนวนน้อย และการจัดเก็บข้อมูล ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (สิรินทร์พร วงศ์พิรกุล.2552) จะพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานของสถานศึกษามีสาเหตุมาจาก ขาดการอธิบายรายละเอียดในการดำเนินงานต่อผู้ปฏิบัติ ในสถานศึกษา ข้อเสนอแนะที่สำคัญคือ สร้างความตระหนักกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของโครงการ และจะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ 2550 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติให้สำนักงานการศึกษา ดำเนินการโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 435 โรงเรียน โดยใช้งบประมาณกรุงเทพมหานคร ประจำปี 2550 หมวดย่อยอื่น รายการค่าใช้จ่ายโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กรุงเทพมหานคร โดยจัดสรรเพิ่มเติมจากเงินอุดหนุนรัฐบาลเป็นค่าใช้จ่ายรายหัว ให้กับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 345,725 คน คนละ 1,500 บาท เป็นเงิน 518,587,500 บาท ตามรายละเอียดดังนี้ 1) ค่าชุดลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/ชุดนอนอนุบาล/ชุดพลศึกษา 2) ค่าจ้างครู

สอนภาษาต่างประเทศ 3) ค่าประกันอุบัติเหตุ 4) ค่าวัสดุคอมพิวเตอร์ 5) ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียน
 ของนักเรียน 6) ค่าหนังสือเสริมการเรียน 7) ค่าใช้จ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการดังกล่าว
 สอดคล้องและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2548-2551
 ยุทธศาสตร์ที่ว่า พัฒนาการให้บริการการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบ ด้วย
 การศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และพระราชบัญญัติ การศึกษา
 แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 10 ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้
 บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้
 ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับธรรมนูญรื้อฟื้นชีวิต (2553 : บทคัดย่อ)
 ได้ศึกษา การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร
 ในสำนักงานเขตมีนบุรี การประเมินโครงการฯโดยใช้โมเดลเคาน์ทิแนนซ์ ของสเต็ก
 ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติ และผลการดำเนินงานของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมี
 คุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในด้านปัจจัยนำเข้ามีผล
 การประเมินในระดับสูง ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าจำนวนบุคลากรมีความเพียงพอโครงการ
 เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในด้านผลการดำเนินงานของโครงการฯ แนวทางกระบวนการ
 ดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพซึ่งจัดสรรงบประมาณให้กับนักเรียนเป็น
 รายหัว คนละ 1,500 บาท จำนวน 7 รายการ ควรให้โรงเรียนสำรวจความต้องการของนักเรียน/
 ผู้ปกครองตามสภาพที่เป็นจริง แล้วให้แต่ละโรงเรียนบริหารงบประมาณเองภายในวงเงินที่ได้รับจัดสรร
 ไม่จำเป็นต้องเป็น 7 รายการ หรือมอบเงินให้นักเรียน/ผู้ปกครองนักเรียนไปบริหารจัดการเองภายใต้
 ขอบเขตที่กำหนด ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติ และผลของโครงการฯมีการ
 ดำเนินการที่สอดคล้องกันระหว่างแผนงาน/ความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งแนวคิดสวัสดิการ
 การศึกษาและความเป็นมาการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร เรื่อง ความสำคัญของงานสวัสดิการ
 สังคม (ระพีพรรณ คำหอม.2549 :1-5) กล่าวว่างานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคน
 ในสังคม อาจกล่าวได้ว่าวัฏจักรชีวิต (Life Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคน ต้องได้รับการ
 ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้าน
 ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งมักจะมีข้อคำถามว่า ใครควรจะทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมให้กับ
 ประชาชน และใครควรจะได้รับบริการบ้าง คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะ
 ได้รับการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะทำให้คนในสังคมได้รับการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง
 การกระจายบริการหรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มีลักษณะปัญหาหลากหลาย แตกต่างกันได้รับ
 บริการอย่างเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้งเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญา
 แนวคิดพัฒนาการของสังคมแต่ละสังคม และการประยุกต์ใช้ในลักษณะของนโยบายแผนงานและ

กิจกรรม การดูแลรับผิดชอบให้ประชาชนที่เดือดร้อนให้ได้รับบริการสังคมขั้นพื้นฐานหรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐ ประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil Right) ก็ควรจะได้รับการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพของตน ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธาเชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี

3. การประเมินด้านกระบวนการ

ความคิดเห็นของด้านกระบวนการ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อ มีระดับความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทั้งหัวใจสำคัญของการดำเนินงานตามโครงการ ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ มีแนวทาง รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน มีการแจ้งการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของโครงการที่ถูกต้องตามสิทธิและโอกาสของนักเรียน มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ อย่างรวดเร็ว และมีความชัดเจน มีการจัดประชุมผู้ปกครองให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียด มีการทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของโครงการ ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงการติดตาม ตรวจสอบเมื่อมีปัญหาข้อร้องเรียนในสถานศึกษา ว่าดำเนินงานตามโครงการ ไม่ยุติธรรมผู้บริหารโรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ มีระบบตรวจสอบงบประมาณการใช้จ่ายเงินตามโครงการ มีความโปร่งใสอธิบายได้ว่า กระบวนการศึกษาธิการได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการดังกล่าวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อประชาชน สถานศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริงการดำเนินการดังกล่าวเป็นการสร้างมาตรฐานในการบริหารจัดการ เพื่อให้การศึกษาได้ครอบคลุมปวงชนทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีรูปแบบแนวทางในการดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ การจัดสรรงบประมาณ ที่ชัดเจน การดำเนินงานโครงการจะเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การวางแผนการบริหารงาน การประชาสัมพันธ์โครงการ กิจกรรมต่างๆ ของโครงการเมื่อพิจารณางานวิจัยของกัณฑ์พร กรรณสูตร (2553 : บทคัดย่อ) จะพบว่า การรับรู้โครงการประชาสัมพันธ์ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของรัฐบาล กรณีศึกษาผู้ปกครองนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ วัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อศึกษาการรับรู้ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีต่อโครงการนโยบายเรียนฟรี 15 ปี เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามขั้นตอนโครงการ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรศาสตร์ ของผู้ปกครองนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

จังหวัดสมุทรปราการ กับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อประชาสัมพันธ์โครงการนโยบายเรียนฟรี 15 ปี

ความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง มี 1 ข้อกล่าวคือ กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไม่เอื้อต่อโครงการ ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและนักศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยที่ผู้เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความพอเพียงของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากรปฏิบัติงานปฏิบัติงาน ซึ่งถือได้ว่ากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานอาจมีผลต่อความก้าวหน้าของโครงการ และเป็นจุดอ่อนของโครงการในการดำเนินงานต่อไป สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2550)

4. การประเมินด้านผลลัพธ์

ความคิดเห็นของด้านผลลัพธ์ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อ มีระดับความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ทุกข้อคือโครงการเรียนฟรี เรียนดีอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น การติดตาม ตรวจสอบการจัดซื้อหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียน เป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน นักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน เนื่องจากได้รับการสนับสนุนหนังสือ อุปกรณ์การเรียน และเครื่องแบบนักเรียนครบทุกคน ทุกคนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้น และเป็นโครงการที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น ความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง มี 1 ข้อกล่าวคือเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการหาผลประโยชน์ซึ่งไม่อาจตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2550 : 231) เพื่อวัดและแปลความหมายสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างกาปฏิบัติตามโครงการด้วย ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้ไว้ด้วยกัน คือ ต้องดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสมบูรณ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย ซึ่งสิรินทร์พร วงศ์พิรกุล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การติดตาม และประเมินกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา: การประยุกต์วิธีการประเมินแบบผสมผสานการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการประเมินแบบผสมผสาน (Mixed-Method Evaluation) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่รับนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ไปปฏิบัติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการประเมินกระบวนการน่านโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติ

ในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดองค์กร 2) การวางแผน 3) การประชาสัมพันธ์ 4) การสำรวจนักเรียนสละสิทธิ์ 5) การจัดซื้อหนังสือเรียน 6) การดำเนินการเรื่อง เครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียน 7) การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 8) การติดตามและ ตรวจสอบมีตัวบ่งชี้ 65 ตัวบ่งชี้ จากความเห็นด้วยในระดับมากนั้นสามารถที่จะตัดสินใจได้ว่าโครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพนั้นควรปรับปรุงขยายโครงการ หรือยกฐานะเป็นโครงการประจำใน ทุกปีการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านบริบท

1.1 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ควรเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ให้เกิดความเป็นธรรมทางการศึกษา ต้องไม่เกิดความเหลื่อมล้ำกัน

1.2 นักการเมืองไม่ควรได้ผลประโยชน์จากการทำโครงการนี้ ผู้รับได้ผลประโยชน์ควร เป็นนักเรียน เยาวชน และพ่อ แม่ ผู้ปกครอง

1.3 ผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนก่อนเสมอควรลด ความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับครูผู้ปฏิบัติงาน โดย เพราะโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ผลิต ทรัพยากรที่มีคุณค่า และมุ่งหวังที่จะสร้างเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี ออกสู่สังคม

1.4 ผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทกับทางโรงเรียนในการจัดซื้อ/จัดหา หนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน อุปกรณ์การเรียนอย่างเสรี โดยไม่จำกัดสิทธิ์ และควรมีการให้คำปรึกษา แนะนำ การจัดซื้อหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน และอุปกรณ์การเรียน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

2.1 เปลี่ยนภาระงานให้เป็นพลัง และกระตุ้นความตั้งใจในการปฏิบัติงานของ บุคลากรในโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ให้ตระหนักว่าเป็นหน้าที่งานประจำที่ควรปฏิบัติ

2.2 โรงเรียนได้รับการสนับสนุน สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์การเรียนของโครงการ แต่การ จัดเก็บข้อมูลของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร อาจจะจัดอบรม เกี่ยวกับโปรแกรมใหม่ๆให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

3. ด้านกระบวนการ

3.1 การดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพทุกคนต้องเข้ามา มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ควรมีการกำหนดกระบวนการและแนวทางที่ชัดเจน (clarity) เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน

3.2 การจัดสรรงบประมาณของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดทางการศึกษา ควรมอบให้หน่วยงานที่มีความเข้าใจในระบบการดำเนินงานตรวจสอบ

การใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร หรือสถานศึกษาต้องทำสรุปและรายงานผลการดำเนินงานเป็นรายไตรมาส

3.3 การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบนั้นต้องมีความรวดเร็ว และชัดเจน โดยการจัดประชุมชี้แจง หรือตั้งศูนย์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานบริการให้กับผู้ที่มีข้อสงสัย

3.4 ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักถึงการติดตาม ตรวจสอบเมื่อมีปัญหาข้อร้องเรียนในสถานศึกษา ว่าดำเนินงานตามโครงการไม่ยุติธรรม ควรมีการพัฒนาระบบการตรวจสอบ

4. ด้านผลลัพธ์

4.1 เปิดโอกาสให้พ่อ แม่ และผู้ปกครอง ร่วมรับรู้ รับทราบปัญหาในโครงการ แสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน เนื่องจากความร่วมมือเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของความสำเร็จในการดำเนินงาน และสามารถกำจัดการหาผลประโยชน์จากโครงการ ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้

4.2 เมื่อนักเรียนมีความพร้อมที่จะเรียน เนื่องจากได้รับการสนับสนุนหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียนและเครื่องแบบนักเรียน ดังนั้นสถานศึกษาและส่วนงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามตรวจสอบการจัดซื้อหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ต้องทำให้ดีและฟรีให้จริงตามชื่อโครงการ โดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในภายหลัง

4.3 เมื่อทุกฝ่ายให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของโครงการส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองและมีความเข้มแข็งจึงผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าให้แก่สังคม ดังนั้นจึงส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของชุมชนในการสร้างเครือข่าย เพื่อดำเนินกิจกรรมที่มีประโยชน์ เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ของนักเรียน โดยอาจมีครูผู้สอนเป็นฝ่ายให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในทัศนะของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน

4. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโครงการโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ในแต่ละโรงเรียนของสังกัดกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- กฤติยา วงศ์ก้อม. (2540). การประยุกต์แบบจำลองเค้าทิแนซของสเตคในการประเมินโครงการเดิม
ความรู้สู่มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- กัณฑ์พร กรรณสูต. (2524). การรับรู้โครงการประชาสัมพันธ์ นโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของรัฐบาล:
กรณีศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ.
ปริญญาณิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการการสื่อสารองค์กร). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2545-2549). ภาคผนวก 1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) งานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์.
สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2553 จาก <http://www.m-society.go.th/mso/n18.htm>
- จุมพล นิมพานิช. (2547). การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง
โครงการส่งเสริมการแห่งตำรา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ธมญรัตน์ เจริญรัตน์. (2553). การประเมินโครงการเรียนฟรี เรียนดีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตมีนบุรี. ปริญญาณิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
(วิทยาการการประเมิน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2549). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย Social Welfare in Thai Society,
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- รัชดาภรณ์ แสงศรี. (2552). การประเมินผลโครงการห้องเรียนสีเขียว กรณีศึกษาโรงเรียนใน
จังหวัดนนทบุรี. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2530). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ. อักษรเจริญทัศน์จำกัด.
- ล้วน สายยศ ; &อังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้ กรุงเทพฯ :
ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริชัย กาญจนาวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุภชัย ยาวะประภาส.(2544). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สกันธ์ ชุมทัพ.(2548).*กลยุทธ์การนำนโยบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.ถ่ายเอกสาร*

สถาบันพระปกเกล้า. (2548). *รายงานการวิจัยการประเมินผลนโยบายการป้องกันอุบัติเหตุจราจร*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า

สมบัติ อารังธวังศ์. (2548). *นโยบายสาธารณะแนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*.กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2550). *วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.(2552). *รายงานสรุปผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินงาน โครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ*. การวิจัยเชิงสำรวจ. ถ่ายเอกสาร

สิรินทร์พร วงศ์พิรกุล. (2552). *การติดตามและประเมินผลกระบวนการนำนโยบายเรียนฟรี 15 ปีไปปฏิบัติในสถานศึกษา: การประยุกต์วิธีการประเมินแบบผสมผสาน*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุพจน์ สิ้นขุนทด. (2554). *ปัญหาการบริหารจัดการตามนโยบายเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5*. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สถาบันบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.ถ่ายเอกสาร.

สุพาดา สิริกุดตา ; และคณะ.(2542). *การวางแผนและบริการโครงการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ติรกันันท์. (2543). *การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2552). *รายงานบทสรุปการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา*

ตามแนวทาง “เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ”. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

Alderson, Charles J. (1985). *Lancaster Practical Paper in English Language Education*

Vol 6 Evaluation. Great Britain: Pergamon Press.

Cronbach; & Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed .

New York: McGraw-Hill.

Cronbach, Lee Joseph. (1984). *Essentials of Psychological Testing*. 4 th. ed., New York:

Harper&Row.

Madaus, George F.; & Daniel Stufflebeam. (1989). *Educational Evaluation : Classic*

Works pf Ralph W.Tyler. The United States of America: Kluwer Academic
Publisher.

Rossi, Peter H.; & Howard E. Freeman. (1993). *Evaluation : A Systematic Approach*.

5 th.ed., The United States of America: International and Professional Publisher.

Shafritz, Jay M.; & Christopher P. Borick. (2008). *Introducing Public Policy*. Pearson

Longman Education., Inc.

Stufflebeam, Daniel L.; & Anthony, J. Shinkfield. (2007). *Evaluation Theory, Models, and*

Applications. The United States of America: A Wiley Imprint.

Sven Grabe. (1983). *Evaluation Manual*. France: The United Nations Educational, Scientific

and Cultural Organization.

Tietenberg, T. (1988). *Environmental and Natural Resources Economics*. Washington, D.C.;

The Conservation Foundation.

Worthen, Blaine R.; & Jam R. Sanders. (1973). *Educational Evaluation : Theory and*

Practice. The United States of America: Woodsworth Publishing Company, Inc.

Yamane, Taro. (1967). *Statistic : an introductory analysis*. New York: Harper & Row

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในโรงเรียน
: สังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน ปีการศึกษา 2554

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตตลิ่งชัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะถือเป็นความลับ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านทั้งสิ้น

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต/ผลลัพธ์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวเสาวภา ศรีสว่าง

นิสิตปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() 20 - 30 ปี

() 31 - 40 ปี

() 41 - 50 ปี

() 51 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน

() ผู้อำนวยการ

() รองผู้อำนวยการ

() ครูผู้สอน

() บุคลากร

4. วุฒิทางการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

5. รายได้ต่อเดือน

() ไม่เกิน 10,000 บาท

() 10,001-20,000 บาท

() 20,001- 30,000 บาท

() 30,001บาทขึ้นไป

6. ประสบการณ์การทำงาน

() ต่ำกว่า 5 ปี

() 5 - 10 ปี

() 11 - 15 ปี

() 15 ปีขึ้นไป

ส่วนที่2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ใกล้เคียงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		-5-	-4-	-3-	-2-	-1-
ด้านบริบท						
1.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาส ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย					
2.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย และ บรรเทาความเดือดร้อนของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง					
3.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา					
4.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนเข้าถึงการศึกษา ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง					
5.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการให้เกิดความเสมอภาค					
6.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่กระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ					
7.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร จัดการให้เกิดความเป็นธรรมในโอกาสทาง					

	การศึกษา					
ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		-5-	-4-	-3-	-2-	-1-
8.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีนักการเมืองได้ผลประโยชน์จากการทำโครงการนี้					
9.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีความขัดแย้งกันระหว่างผู้บริหารกับครูผู้ปฏิบัติงานตามโครงการอยู่เป็นประจำ					
10.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ผลิตทรัพยากรที่มีคุณค่าให้แก่สังคม					
11.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มุ่งหวังที่จะสร้างเด็กไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี ออกสู่สังคม					
12.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคมส่วนรวม					
13.	การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปรับปรุงและการพัฒนาโครงการฯ					
14.	ควรให้ผู้ปกครองมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดซื้อ/จัดหาหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน อุปกรณ์การเรียนตามโครงการ					
	ควรมีการให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดซื้อ					

15.	หนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียน และ อุปกรณ์การเรียนแก่พ่อ แม่ ผู้ปกครอง					
ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		-5-	-4-	-3-	-2-	-1-
ด้านปัจจัยนำเข้า						
16.	ความตั้งใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีน้อย					
17.	โครงการ เรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องแบกรับภาระงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิม					
18.	บุคลากรในการดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ได้รับการอบรมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง					
19.	มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามโครงการฯของบุคลากรอย่างชัดเจน					
20.	ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพให้ประสบผลสำเร็จได้					
21.	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้สำหรับการทำโครงการนี้มีจำนวนน้อย					
22.	โรงเรียนได้รับการสนับสนุน สื่อ วัสดุ/อุปกรณ์การเรียนของโครงการฯอย่างเต็มที่					

23.	การจัดเก็บข้อมูลของ โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร					
ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด -5-	มาก -4-	ปานกลาง -3-	น้อย -2-	น้อยที่สุด -1-
	ด้านกระบวนการ					
24.	หัวใจสำคัญของการดำเนินงานตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ					
25.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีแนวทาง รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน					
26.	กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ไม่เอื้อต่อโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ					
27.	มีการแจ้งการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนของโครงการฯที่ถูกต้องตามสิทธิ และโอกาสของนักเรียน					
28.	มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการฯให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างรวดเร็ว และมีความชัดเจน					
29.	มีการจัดประชุมผู้ปกครองให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการฯอย่างละเอียด					

30.	มีการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ					
ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		-5-	-4-	-3-	-2-	-1-
31.	ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงการติดตามตรวจสอบเมื่อมีปัญหาข้อร้องเรียนในสถานศึกษา ว่าดำเนินงานตามโครงการฯ ไม่ยุติธรรม					
32.	ผู้บริหารโรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง					
33.	ระบบตรวจสอบงบประมาณการใช้จ่ายเงินตามโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ มีความโปร่งใส					
ด้านผลลัพธ์						
34.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น					
35.	โครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่สามารถดำเนินการหาผลประโยชน์ ซึ่งไม่อาจตรวจสอบได้					
	การติดตาม ตรวจสอบการจัดซื้อหนังสือเรียน เครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์					

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวเสาวภา ศรีสว่าง
วันเดือนปีเกิด	11 พฤษภาคม พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	อำเภอตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 1/15 หมู่ 13 แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2546	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม เขตบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
พ.ศ.2549	ศิลปศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2555	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ